TARGET PBD

MODUL PENTAKSIRAN BILIK DARJAH

EDISI GURU

TINGKATAN 3

KSSM

GEOGRAFI

Melancarkan Pentaksiran Bilik Darjah (PBD)

Memantapkan Pentaksiran Sumatif & UASA

Menyokong Pembelajaran dan Pemudahcaraan (PdPc) Mesra Digital

Meningkatkan Tahap Penguasaan Murid

PAKEJ PERCUMA UNTUK KEMUDAHAN GURU

EDISI GURU

VERSI CETAK

PEMERKASAAN PBD & UASA

- Nota Ekspres
- Modul PBD
- Modul UASA
- Jawapan

PEMBELAJARAN DIGITAL

- Pelbagai bahan sokongan pembelajaran dalam talian

RESOS DIGITAL GURU

ePelangi+

Pelbagai bahan digital sokongan PdPc yang disediakan khas untuk guru di platform ePelangi+

EG-i + BAHAN SOKONGAN PdPc EKSTRA!

EDISI GURU (versi cetak)

PANDUAN PENGGUNAAN

A Kandungan

Kandungan mengemukakan bahagian-bahagian buku berserta rujukan bahan-bahan digital sokongan dalam buku.

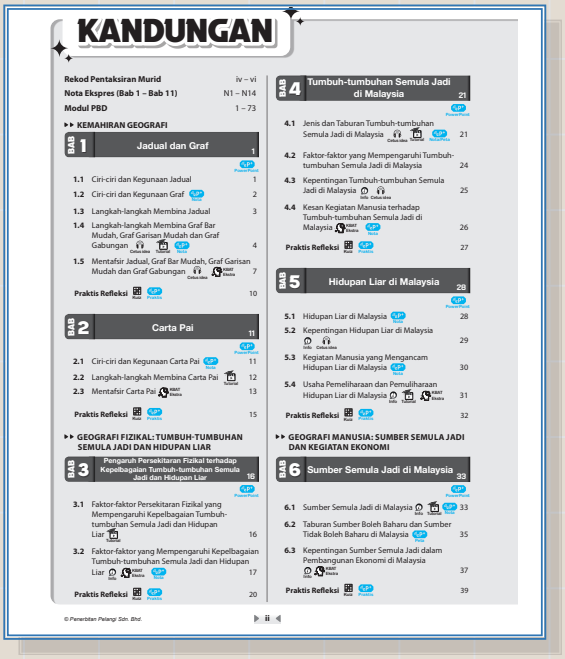

KANDUNGAN

Rekod Pentaksiran Murid iv – vi
Nota Ekspres (Bab 1 – Bab 11) N1 – N14
Modul PBD 1 – 73

KEMAHIRAN GEOGRAFI

BAB 1 Jadual dan Graf 1
1.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Jadual 1
1.2 Ciri-ciri dan Kegunaan Graf 2
1.3 Langkah-langkah Membina Jadual 3
1.4 Langkah-langkah Membina Graf Bar Mudah, Graf Garisan Mudah dan Graf Gabungan 4
1.5 Mentafsir Jadual, Graf Bar Mudah, Graf Garisan Mudah dan Graf Gabungan 7
Praktis Refleksi 10

BAB 2 Carta Pai 11
2.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Carta Pai 11
2.2 Langkah-langkah Membina Carta Pai 12
2.3 Mentafsir Carta Pai 13
Praktis Refleksi 15

GEOGRAFI FIZIKAL: TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DAN HIDUPAN LIAR

BAB 3 Pengaruh Persekitaran Fizikal terhadap Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar 16
3.1 Faktor-faktor Persekitaran Fizikal yang Mempengaruhi Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar 16
3.2 Faktor-faktor yang Mempengaruhi Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar 17
Praktis Refleksi 20

BAB 4 Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia 21
4.1 Jenis dan Taburan Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia 21
4.2 Faktor-faktor yang Mempengaruhi Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia 24
4.3 Kepentingan Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia 25
4.4 Kesan Kegiatan Manusia terhadap Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia 26
Praktis Refleksi 27

BAB 5 Hidupan Liar di Malaysia 28
5.1 Hidupan Liar di Malaysia 28
5.2 Kepentingan Hidupan Liar di Malaysia 29
5.3 Kegiatan Manusia yang Mengancam Hidupan Liar di Malaysia 30
5.4 Usaha Pemeliharaan dan Pemuliharaan Hidupan Liar di Malaysia 31
Praktis Refleksi 32

GEOGRAFI MANUSIA: SUMBER SEMULA JADI DAN KEGIATAN EKONOMI

BAB 6 Sumber Semula Jadi di Malaysia 33
6.1 Sumber Semula Jadi di Malaysia 33
6.2 Taburan Sumber Boleh Baharu dan Sumber Tidak Boleh Baharu di Malaysia 35
6.3 Kepentingan Sumber Semula Jadi dalam Pembangunan Ekonomi di Malaysia 37
Praktis Refleksi 39

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

B Rekod Pentaksiran Murid

Jadual untuk catatan prestasi Tahap Penguasaan murid.

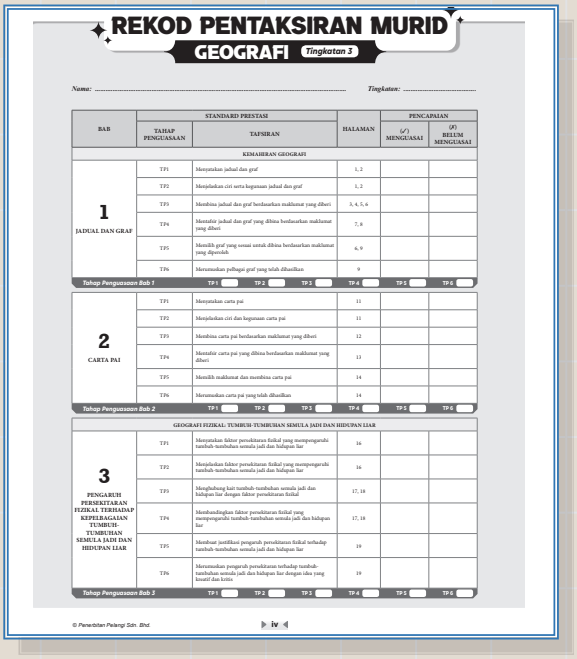

REKOD PENTAKSIRAN MURID

GEOGRAFI Tingkatan 3

Nama: ..... Tingkatan: .....

BAB	STANDARD PRESTASI: TAHAP PENGUASAAN	STANDARD PRESTASI: TAFSIRAN	HALAMAN	PENCAPAIAN: (✓) MENGUASAI	PENCAPAIAN: (✗) BELUM MENGUASAI
KEMAHIRAN GEOGRAFI					
1 JADUAL DAN GRAF	TP1	Menyatakan jadual dan graf	1, 2		
	TP2	Menjelaskan ciri serta kegunaan jadual dan graf	1, 2		
	TP3	Membina jadual dan graf berdasarkan maklumat yang diberi	3, 4, 5, 6		
	TP4	Mentafsir jadual dan graf yang dibina berdasarkan maklumat yang diberi	7, 8		
	TP5	Memilih graf yang sesuai untuk dibina berdasarkan maklumat yang diperoleh	6, 9		
	TP6	Menyusunkan pelbagai graf yang telah dihasilkan	9		
Tahap Penguasaan Bab 1	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
2 CARTA PAI	TP1	Menyatakan carta pai	11		
	TP2	Menjelaskan ciri dan kegunaan carta pai	11		
	TP3	Membina carta pai berdasarkan maklumat yang diberi	12		
	TP4	Mentafsir carta pai yang dibina berdasarkan maklumat yang diberi	13		
	TP5	Memilih maklumat dan membina carta pai	14		
	TP6	Menyusunkan carta pai yang telah dihasilkan	14		
Tahap Penguasaan Bab 2	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
GEOGRAFI FIZIKAL: TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DAN HIDUPAN LIAR					
3 PENGARUH PERSEKITARAN FIZIKAL TERHADAP KEPELBAGAIAN TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DAN HIDUPAN LIAR	TP1	Menyatakan faktor persekitaran fizikal yang mempengaruhi tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar	16		
	TP2	Menjelaskan faktor persekitaran fizikal yang mempengaruhi tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar	16		
	TP3	Menghubung kait tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar dengan faktor persekitaran fizikal	17, 18		
	TP4	Membandingkan faktor persekitaran fizikal yang mempengaruhi tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar	17, 18		
	TP5	Membuat justifikasi pengaruh persekitaran fizikal terhadap tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar dengan idea yang kreatif dan kritis	19		
	TP6	Mencamankan pengaruh persekitaran terhadap tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar dengan idea yang kreatif dan kritis	19		
Tahap Penguasaan Bab 3	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

C Nota Ekspres

Nota dalam persembahan bentuk poin berangka yang mudah diikuti oleh murid dan mencakupi setiap unit.

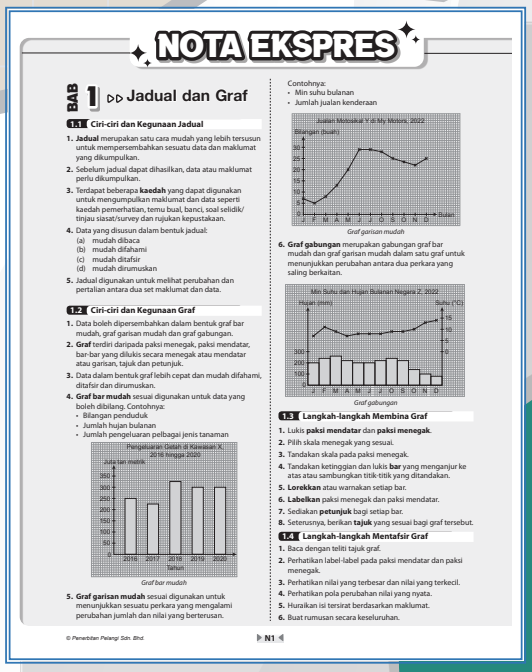

NOTA EKSPRES

BAB 1 Jadual dan Graf

1.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Jadual

1. **Jadual** merupakan satu cara mudah yang lebih tersusun untuk mempersembahkan sesuatu data dan maklumat yang dikumpulkan.
2. Sebelum jadual dapat dihasilkan, data atau maklumat perlu dikumpulkan.
3. Terdapat beberapa **kaedah** yang dapat digunakan untuk mengumpulkan maklumat dan data seperti kaedah pemerhatian, temu bual, banci, soal selidik/tinjau siasat/survey dan rujukan keputakaan.
4. Data yang disusun dalam bentuk jadual:
   (a) mudah dibaca
   (b) mudah difahami
   (c) mudah ditafsir
   (d) mudah dirumuskan
5. Jadual digunakan untuk melihat perubahan dan pertalian antara dua set maklumat dan data.

1.2 Ciri-ciri dan Kegunaan Graf

1. Data boleh dipersembahkan dalam bentuk graf bar mudah, graf garisan mudah dan graf gabungan.
2. **Graf** terdiri daripada paksi menegak, paksi mendatar, bar-bar yang dilukis secara menegak atau mendatar atau garisan, tajuk dan petunjuk.
3. Data dalam bentuk graf lebih cepat dan mudah difahami, ditafsir dan dirumuskan.
4. **Graf bar mudah** sesuai digunakan untuk data yang boleh dibilang. Contohnya:
   - Bilangan penduduk
   - Jumlah hujan bulanan
   - Jumlah pengeluaran pelbagai jenis tanaman

Pengeluaran Getah di Kawasan X, 2016 hingga 2020
Jutaan metrik
350 300 250 200 150 100 50 0
2016 2017 2018 2019 2020
Tahun

Graf bar mudah

5. **Graf garisan mudah** sesuai digunakan untuk menunjukkan sesuatu perkara yang mengalami perubahan jumlah dan nilai yang berterusan.

Contohnya:
- Min suhu bulanan
- Jumlah jualan kenderaan

Jualan Motosikal Y di My Motors, 2022
Bilangan (buah)
30 25 20 15 10 5 0
J F M A M J J O S O N D
Bulan

Graf garisan mudah

6. **Graf gabungan** merupakan gabungan graf bar mudah dan graf garisan mudah dalam satu graf untuk menunjukkan perubahan antara dua perkara yang saling berkaitan.

Min Suhu dan Hujan Bulanan Negeri Z, 2022
Hujan (mm) Suhu (°C)
300 200 100 0 30 25 20 15 10 5 0
J F M A M J J O S O N D

Graf gabungan

1.3 Langkah-langkah Membina Graf

1. Lukis **paksi mendatar** dan **paksi menegak**.
2. Pilih skala menegak yang sesuai.
3. Tandakan skala pada paksi menegak.
4. Tandakan ketinggian dan lukis **bar** yang menganjur ke atas atau sambungkan titik-titik yang ditandakan.
5. **Lorekkan** atau warnakan setiap bar.
6. **Labelkan** paksi menegak dan paksi mendatar.
7. Sediakan **petunjuk** bagi setiap bar.
8. Seterusnya, berikan **tajuk** yang sesuai bagi graf tersebut.

1.4 Langkah-langkah Mentafsir Graf

1. Baca dengan teliti tajuk graf.
2. Perhatikan label-label pada paksi mendatar dan paksi menegak.
3. Perhatikan nilai yang terbesar dan nilai yang terkecil.
4. Perhatikan pola perubahan nilai yang nyata.
5. Huraikan isi tersirat berdasarkan maklumat.
6. Buat rumusan secara keseluruhan.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Modul PBD » Pentaksiran Formatif

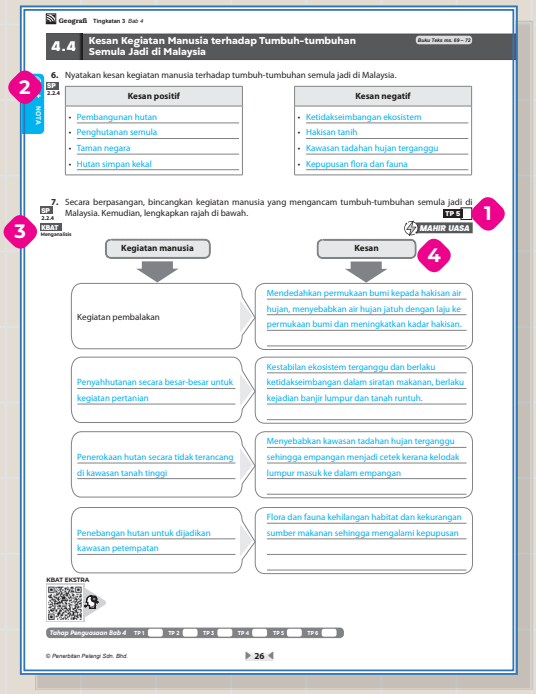
Geografi Tingkatan 3 Bab 4

4.4 Kesan Kegiatan Manusia terhadap Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia

6. Nyatakan kesan kegiatan manusia terhadap tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia.

Kesan positif	Kesan negatif
• Pembangunan hutan • Penghutanan semula • Taman negara • Hutan simpan kekal	• Ketidakseimbangan ekosistem • Hakisan tanih • Kawasan tadahan hujan terganggu • Kepupusan flora dan fauna

7. Secara berpasangan, bincangkan kegiatan manusia yang mengancam tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia. Kemudian, lengkapkan rajah di bawah.

Kegiatan manusia	Kesan
Kegiatan pembalakan	Mendedahkan permukaan bumi kepada hakisan air hujan, menyebabkan air hujan jatuh dengan laju ke permukaan bumi dan meningkatkan kadar hakisan.
Penyahhutanan secara besar-besar untuk kegiatan pertanian	Kestabilan ekosistem terganggu dan berlaku ketidakseimbangan dalam siratan makanan, berlaku kejadian banjir lumpur dan tanah runtuh.
Penerokaan hutan secara tidak terancang di kawasan tanah tinggi	Menyebabkan kawasan tadahan hujan terganggu sehingga empangan menjadi cetek kerana kelodak lumpur masuk ke dalam empangan
Penebangan hutan untuk dijadikan kawasan petempatan	Flora dan fauna kehilangan habitat dan kekurangan sumber makanan sehingga mengalami kepupusan

KBAT EKSTRA

Tahap Penguasaan Bab 4 TP 1 TP 2 TP 3 TP 4 TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 26

1. Praktis topikal yang menilai kesemua Tahap Penguasaan (TP1-6) yang tercakup dalam DSKP.
2. Soalan yang mematuhi Standard Kandungan (SK) dan Standard Pembelajaran (SP) serta menepati kandungan dalam buku teks.
3. Soalan Kemahiran Berfikir Aras Tinggi (KBAT) untuk mencabar pemikiran murid.
4. Integrasi soalan berformat UASA.

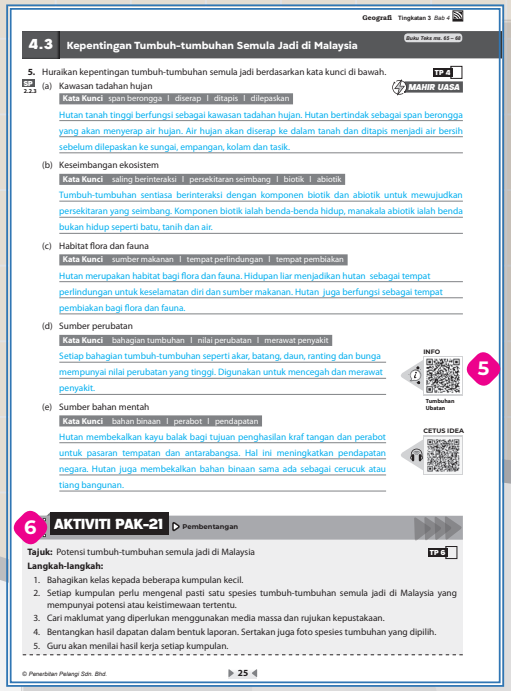
Geografi Tingkatan 3 Bab 5

4.3 Kepentingan Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia

5. Huraikan kepentingan tumbuh-tumbuhan semula jadi berdasarkan kata kunci di bawah.

(a) Kawasan tadahan hujan
Kata Kunci span berongga | diserap | ditapis | dilepaskan
Hutan tanah tinggi berfungsi sebagai kawasan tadahan hujan. Hutan bertindak sebagai span berongga yang akan menyerap air hujan. Air hujan akan diserap ke dalam tanah dan ditapis menjadi air bersih sebelum dilepaskan ke sungai, empangan, kolam dan tasik.

(b) Keseimbangan ekosistem
Kata Kunci saling berinteraksi | persekitaran seimbang | biotik | abiotik
Tumbuh-tumbuhan sentiasa berinteraksi dengan komponen biotik dan abiotik untuk mewujudkan persekitaran yang seimbang. Komponen biotik ialah benda-benda hidup, manakala abiotik ialah benda bukan hidup seperti batu, tanih dan air.

(c) Habitat flora dan fauna
Kata Kunci sumber makanan | tempat perlindungan | tempat pembiakan
Hutan merupakan habitat bagi flora dan fauna. Hidupan liar menjadikan hutan sebagai tempat perlindungan untuk keselamatan diri dan sumber makanan. Hutan juga berfungsi sebagai tempat pembiakan bagi flora dan fauna.

(d) Sumber perubatan
Kata Kunci bahagian tumbuhan | nilai perubatan | merawat penyakit
Setiap bahagian tumbuh-tumbuhan seperti akar, batang, daun, ranting dan bunga mempunyai nilai perubatan yang tinggi. Digunakan untuk mencegah dan merawat penyakit.

(e) Sumber bahan mentah
Kata Kunci bahan binaan | perabot | pendapatan
Hutan membekalkan kayu balak bagi tujuan penghasilan kraf tangan dan perabot untuk pasaran tempatan dan antarabangsa. Hal ini meningkatkan pendapatan negara. Hutan juga membekalkan bahan binaan sama ada sebagai cerucuk atau tiang bangunan.

INFO Tumbuhan Ubatan

CETUS IDEA

AKTIVITI PAK-21 Pembentangan

Tajuk: Potensi tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia

Langkah-langkah:
1. Bahagikan kelas kepada beberapa kumpulan kecil.
2. Setiap kumpulan perlu mengenal pasti satu spesies tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia yang mempunyai potensi atau keistimewaan tertentu.
3. Cari maklumat yang diperlukan menggunakan media massa dan rujukan kepustakaan.
4. Bentangkan hasil dapatan dalam bentuk laporan. Sertakan juga foto spesies tumbuhan yang dipilih.
5. Guru akan menilai hasil kerja setiap kumpulan.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 25

5. **Bahan pembelajaran digital** seperti Info, Video, Video Tutorial, Cetus Idea (bahan audio), KBAT Ekstra dan Kuiz Gamifikasi Wordwall menyokong pembelajaran yang kondusif.
6. Aktiviti PAK-21 disertakan untuk menyempurnakan PdPc.
7. Soalan latihan dalam Praktis Refleksi membantu murid mengingat kembali konsep dan fakta asas yang dipelajari dalam satu-satu bab.
8. Panduan kerja lapangan untuk murid melakukan kerja lapangan bagi mengukuhkan PdP dan mempratikkan kemahiran geografi yang dipelajari. Contoh laporan yang lengkap disediakan dalam kod QR. Kod QR

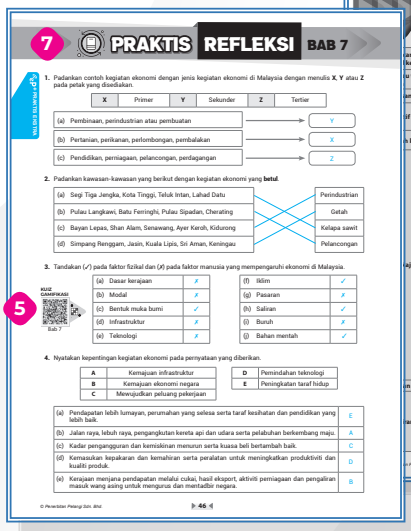
PRAKTIS REFLEKSI BAB 7

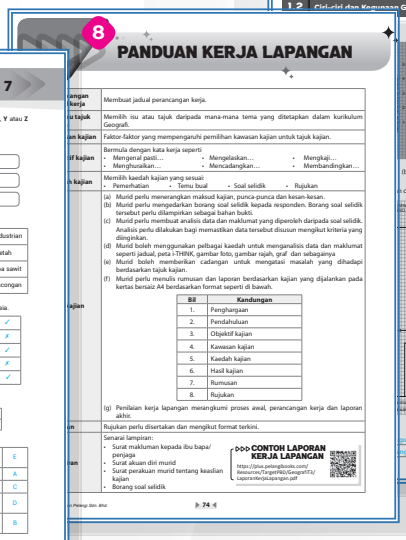
PANDUAN KERJA LAPANGAN

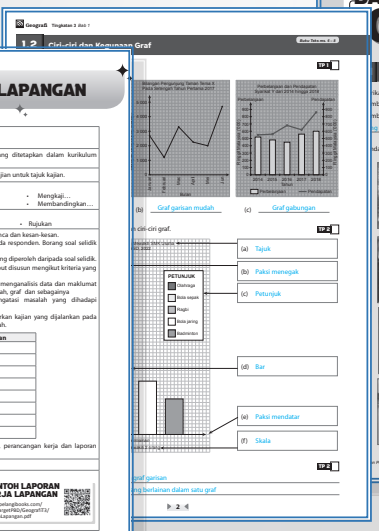
Geografi Tingkatan 3 Bab 1
1.2 Ciri-ciri dan Kegunaan Graf

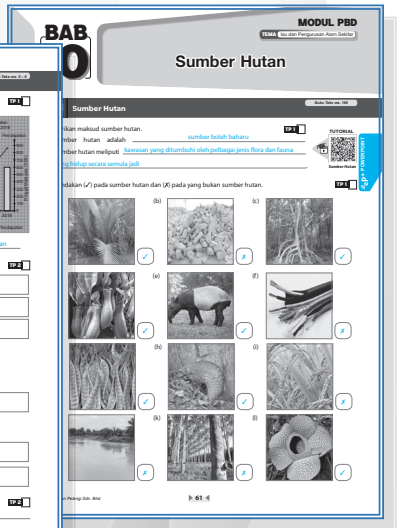
BAB 0
MODUL PBD
Sumber Hutan

PANDUAN PENGGUNAAN

E Modul UASA » Pentaksiran Sumatif

1. Ujian-ujian topikal dengan soalan-soalan berpiawai UASA
2. Ujian Pertengahan Sesi Akademik (UPSA)
3. Ujian Akhir Sesi Akademik (UASA)
4. Petunjuk rujukan bab dan halaman buku teks
5. Tahap kesukaran dan konstruk soalan

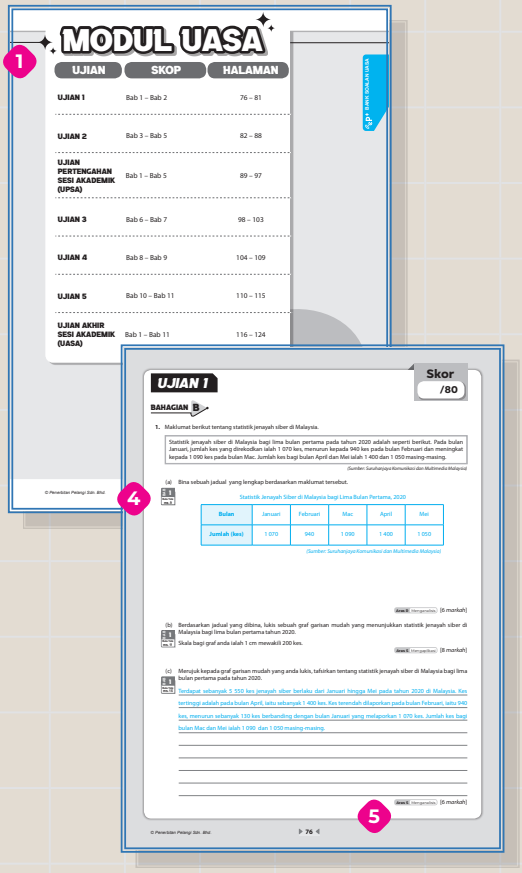

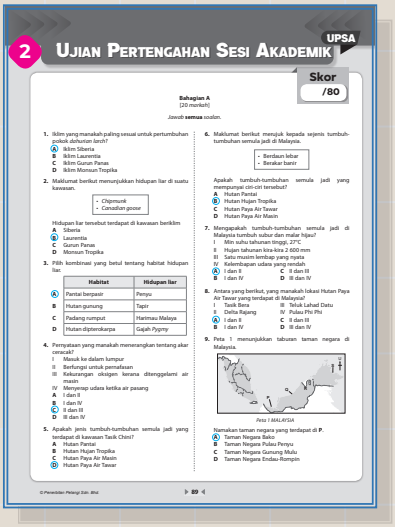

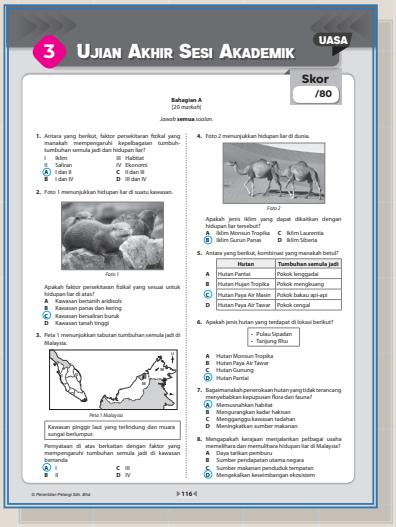

F Jawapan

Jawapan keseluruhan buku **Kod QR** disediakan di halaman Kandungan.

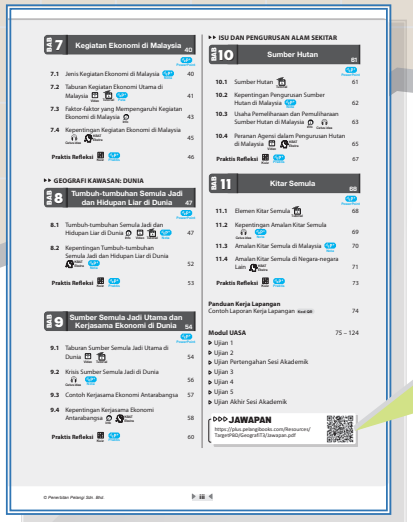

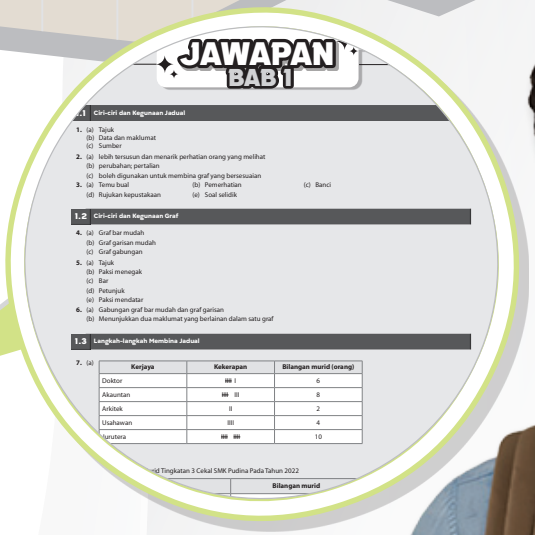

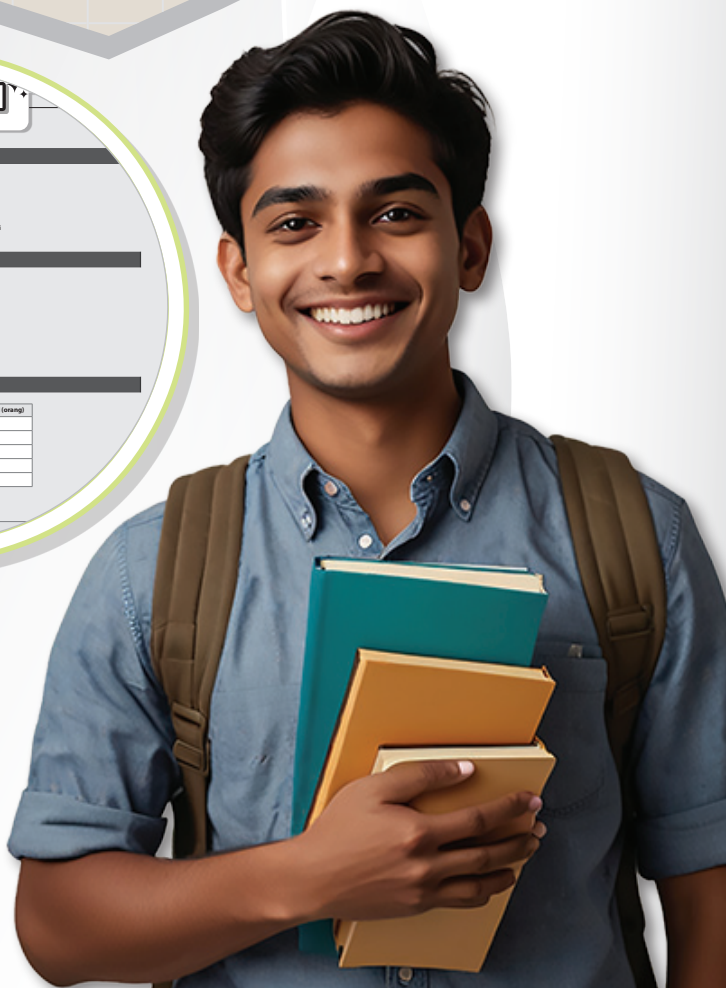

RESOS DIGITAL GURU ePelangi+

Di platform ePelangi+ , guru yang menerima guna (*adoption*) siri Target PBD KSSM diberi akses kepada EG-i dan bahan sokongan ekstra PdPc untuk tempoh satu tahun:

1 Apakah itu EG-i ?

EG-i merupakan versi digital dan interaktif Edisi Guru Target PBD secara dalam talian. Versi ini akan dapat mengoptimumkan penggunaan teknologi dalam pengajaran, memaksimumkan kesan PdPc, dan membangunkan suasana pembelajaran yang menyeronokkan serta responsif dalam kalangan murid.

Halaman Contoh EG-i

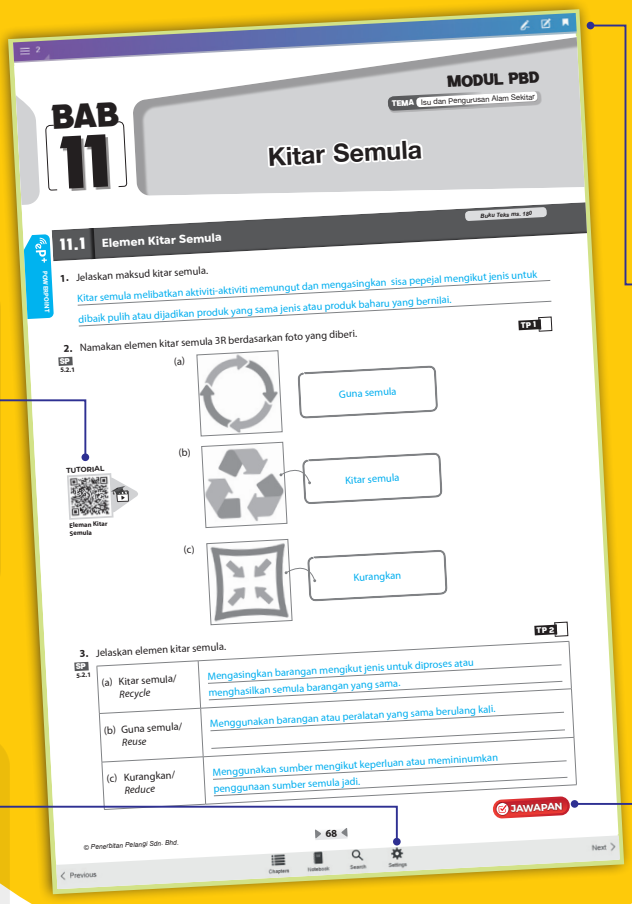

Klik Kod QR untuk mengakses bahan dalam kod QR seperti Cetus Idea (audio), Video, Video Tutorial dan Kuiz Gamifikasi .

Pilih paparan halaman (single/double page) dan bahasa antara muka melalui ***Setting***.

Alat sokongan lain:

- Pen
- Sticky Note
- Unit Converter
- Ruler
- Calculator
- Bookmark

Klik butang JAWAPAN untuk memaparkan atau melenyapkan jawapan (*hidden*) semasa penyampaian PdPc.

2 BAHAN SOKONGAN PdPc EKSTRA!

Bahan-bahan pengajaran dan latihan di platform ePelangi+ boleh dimuat turun atau dimainkan terus.

Bahan pengajaran

- e-RPH (Microsoft Word)
- Edisi Guru PDF
- PowerPoint Interaktif
- Nota
- Peta

Bahan latihan

- Praktis Ekstra
- Bank Soalan UASA

Boleh dimuat turun

Bahan sokongan PdPc ekstra yang sesuai dicadangkan pada halaman atau bahagian tertentu Edisi Guru melalui *thumb indeks* ePelangi+ .

CONTOH HALAMAN EDISI GURU DENGAN CADANGAN BAHAN SOKONGAN PDPC EKSTRA

ePelangi+ Nota

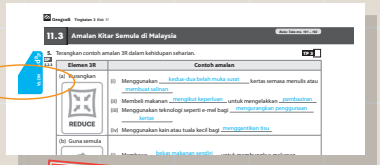

Nota

Nota berwarna dalam bentuk grafik yang menarik

ePelangi+ Peta

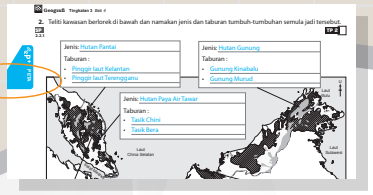

Peta

Peta berwarna untuk memudahkan pemahaman

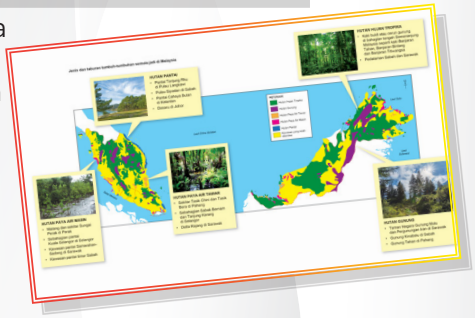

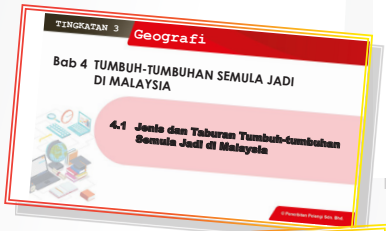

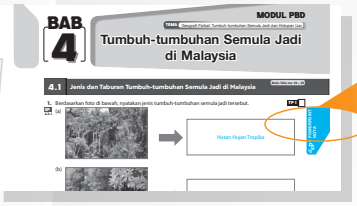

ePelangi+ Powerpoint Interaktif

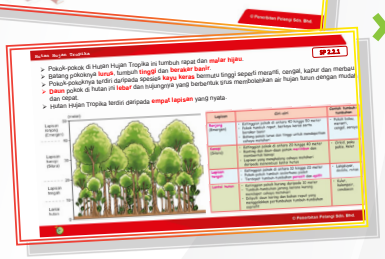

PowerPoint Interaktif

Slaid pengajaran PPT lengkap yang meliputi setiap topik dan subtopik.

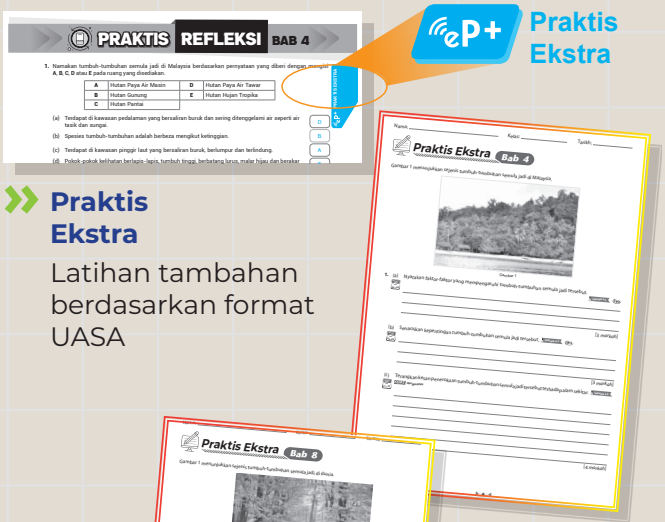

Praktis Ekstra

Praktis Ekstra

Latihan tambahan berdasarkan format UASA

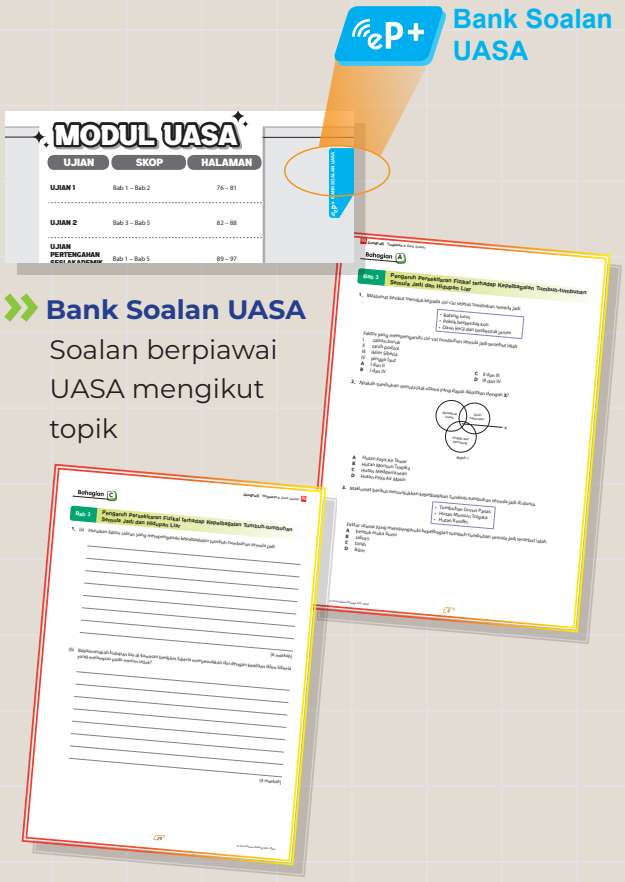

Bank Soalan UASA

Soalan berpiawai UASA mengikut topik

ePelangi+

Bagaimanakah saya dapat mengakses semua bahan di ePelangi+ ?

LANGKAH 1

DAFTAR AKAUN

Bagi pengguna baharu ePelangi+, imbas kod QR di bawah atau layari plus.pelangibooks.com untuk *Create new account*.

Semak e-mel dan klik pautan untuk mengaktifkan akaun.

LANGKAH 2

ENROLMENT

Log in ke akaun ePelangi+. Pada halaman utama (*Home*), cari tajuk buku dalam *Secondary* [*Full Access*].

Masukkan *Enrolment Key* untuk *enrol*.

Hubungi wakil Pelangi untuk mendapatkan *Enrolment Key*.

LANGKAH 3

AKSES RESOS DIGITAL

Klik bahan untuk dimuat turun atau dimainkan.

* Kontak wakil Pelangi boleh didapati di halaman EG-8.

HUBUNGI WAKIL PELANGI

PERKHIDMATAN & SOKONGAN

AREA	CONTACT NUMBER
Northern Region	012-4983343
Perlis / Kedah	012-4853343
Penang	012-4923343
Perak	012-5230133 / 019-6543257
Central Region	012-3293433
	012-7800533
	012-7072733
	012-3297633
	019-3482987
Southern Region & East Coast	012-7998933
Negeri Sembilan / Melaka	010-2432623
Johor	012-7028933
Pahang / Terengganu	012-9853933
Kelantan	012-9863933
East Malaysia	012-8889433
Kuching / Sarikei	012-8839633
Sibu / Bintulu / Miri	012-8052733
Sabah	012-8886133

PELANGI Books Gallery

GALERI PAMERAN ONSITE & ONLINE

Bangi
Wisma Pelangi, Lot 8, Jalan P10/10,
Kawasan Perusahaan Bangi,
Bandar Baru Bangi, 43650 Bangi, Selangor.

Johor Bahru
66, Jalan Pingai, Taman Pelangi,
80400 Johor Bahru, Johor.

E-MEL KHIDMAT PELANGGAN PELANGI
service1@pelangibooks.com

PRODUK, PROMOSI PERKHIDMATAN & PROGRAM PELANGI TERKINI

PelangiPublishing PelangiBooks PelangiBooks

KANDUNGAN

Rekod Pentaksiran Murid iv – vi

Nota Ekspres (Bab 1 – Bab 11) N1 – N14

Modul PBD 1 – 73

KEMAHIRAN GEOGRAFI

BAB 1 Jadual dan Graf 1

PowerPoint

1.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Jadual 1

1.2 Ciri-ciri dan Kegunaan Graf (Nota) 2

1.3 Langkah-langkah Membina Jadual 3

1.4 Langkah-langkah Membina Graf Bar Mudah, Graf Garisan Mudah dan Graf Gabungan (Cetus idea, Tutorial, Nota) 4

1.5 Mentafsir Jadual, Graf Bar Mudah, Graf Garisan Mudah dan Graf Gabungan (Cetus idea, KBAT Ekstra) 7

Praktis Refleksi (Kuiz, Praktis) 10

BAB 2 Carta Pai 11

PowerPoint

2.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Carta Pai (Nota) 11

2.2 Langkah-langkah Membina Carta Pai (Tutorial) 12

2.3 Mentafsir Carta Pai (KBAT Ekstra) 13

Praktis Refleksi (Kuiz, Praktis) 15

GEOGRAFI FIZIKAL: TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DAN HIDUPAN LIAR

BAB 3 Pengaruh Persekitaran Fizikal terhadap Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar 16

PowerPoint

3.1 Faktor-faktor Persekitaran Fizikal yang Mempengaruhi Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar (Tutorial) 16

3.2 Faktor-faktor yang Mempengaruhi Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar (Info, KBAT Ekstra, Nota) 17

Praktis Refleksi (Kuiz, Praktis) 20

BAB 4 Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia 21

PowerPoint

4.1 Jenis dan Taburan Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia (Cetus idea, Tutorial, Nota/Peta) 21

4.2 Faktor-faktor yang Mempengaruhi Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia 24

4.3 Kepentingan Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia (Info, Cetus idea) 25

4.4 Kesan Kegiatan Manusia terhadap Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi di Malaysia (KBAT Ekstra, Nota) 26

Praktis Refleksi (Kuiz, Praktis) 27

BAB 5 Hidupan Liar di Malaysia 28

PowerPoint

5.1 Hidupan Liar di Malaysia (Nota) 28

5.2 Kepentingan Hidupan Liar di Malaysia (Info, Cetus idea) 29

5.3 Kegiatan Manusia yang Mengancam Hidupan Liar di Malaysia (Nota) 30

5.4 Usaha Pemeliharaan dan Pemuliharaan Hidupan Liar di Malaysia (Info, Tutorial, KBAT Ekstra) 31

Praktis Refleksi (Kuiz, Praktis) 32

GEOGRAFI MANUSIA: SUMBER SEMULA JADI DAN KEGIATAN EKONOMI

BAB 6 Sumber Semula Jadi di Malaysia 33

PowerPoint

6.1 Sumber Semula Jadi di Malaysia (Info, Tutorial, Nota) 33

6.2 Taburan Sumber Boleh Baharu dan Sumber Tidak Boleh Baharu di Malaysia (Peta) 35

6.3 Kepentingan Sumber Semula Jadi dalam Pembangunan Ekonomi di Malaysia (Info, KBAT Ekstra) 37

Praktis Refleksi (Kuiz, Praktis) 39

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB 7 Kegiatan Ekonomi di Malaysia 40

PowerPoint

7.1 Jenis Kegiatan Ekonomi di Malaysia Nota 40

7.2 Taburan Kegiatan Ekonomi Utama di Malaysia Video Tutorial Peta 41

7.3 Faktor-faktor yang Mempengaruhi Kegiatan Ekonomi di Malaysia Info 43

7.4 Kepentingan Kegiatan Ekonomi di Malaysia Cetus idea KBAT Ekstra 45

Praktis Refleksi Kuiz Praktis 46

▸▸ **GEOGRAFI KAWASAN: DUNIA**

BAB 8 Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar di Dunia 47

PowerPoint

8.1 Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar di Dunia Info Video Tutorial Nota 47

8.2 Kepentingan Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar di Dunia KBAT Ekstra Nota 52

Praktis Refleksi Kuiz Praktis 53

BAB 9 Sumber Semula Jadi Utama dan Kerjasama Ekonomi di Dunia 54

PowerPoint

9.1 Taburan Sumber Semula Jadi Utama di Dunia Video Tutorial 54

9.2 Krisis Sumber Semula Jadi di Dunia Cetus idea Nota 56

9.3 Contoh Kerjasama Ekonomi Antarabangsa 57

9.4 Kepentingan Kerjasama Ekonomi Antarabangsa Info KBAT Ekstra 58

Praktis Refleksi Kuiz Praktis 60

▸▸ **ISU DAN PENGURUSAN ALAM SEKITAR**

BAB 10 Sumber Hutan 61

PowerPoint

10.1 Sumber Hutan Tutorial 61

10.2 Kepentingan Pengurusan Sumber Hutan di Malaysia Nota 62

10.3 Usaha Pemeliharaan dan Pemuliharaan Sumber Hutan di Malaysia Info Cetus idea 63

10.4 Peranan Agensi dalam Pengurusan Hutan di Malaysia Video KBAT Ekstra 65

Praktis Refleksi Kuiz Praktis 67

BAB 11 Kitar Semula 68

PowerPoint

11.1 Elemen Kitar Semula Tutorial 68

11.2 Kepentingan Amalan Kitar Semula Cetus idea Nota 69

11.3 Amalan Kitar Semula di Malaysia Nota 70

11.4 Amalan Kitar Semula di Negara-negara Lain KBAT Ekstra 71

Praktis Refleksi Kuiz Praktis 73

Panduan Kerja Lapangan

Contoh Laporan Kerja Lapangan Kod QR 74

Modul UASA 75 – 124

- Ujian 1
- Ujian 2
- Ujian Pertengahan Sesi Akademik
- Ujian 3
- Ujian 4
- Ujian 5
- Ujian Akhir Sesi Akademik

▷▷▷ **JAWAPAN**

https://plus.pelangibooks.com/Resources/TargetPBD/GeografiT3/Jawapan.pdf

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

REKOD PENTAKSIRAN MURID

GEOGRAFI Tingkatan 3

Nama: ..... *Tingkatan:* .....

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
KEMAHIRAN GEOGRAFI					
1 JADUAL DAN GRAF	TP1	Menyatakan jadual dan graf	1, 2		
	TP2	Menjelaskan ciri serta kegunaan jadual dan graf	1, 2		
	TP3	Membina jadual dan graf berdasarkan maklumat yang diberi	3, 4, 5, 6		
	TP4	Mentafsir jadual dan graf yang dibina berdasarkan maklumat yang diberi	7, 8		
	TP5	Memilih graf yang sesuai untuk dibina berdasarkan maklumat yang diperoleh	6, 9		
	TP6	Merumuskan pelbagai graf yang telah dihasilkan	9		
Tahap Penguasaan Bab 1	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
2 CARTA PAI	TP1	Menyatakan carta pai	11		
	TP2	Menjelaskan ciri dan kegunaan carta pai	11		
	TP3	Membina carta pai berdasarkan maklumat yang diberi	12		
	TP4	Mentafsir carta pai yang dibina berdasarkan maklumat yang diberi	13		
	TP5	Memilih maklumat dan membina carta pai	14		
	TP6	Merumuskan carta pai yang telah dihasilkan	14		
Tahap Penguasaan Bab 2	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
GEOGRAFI FIZIKAL: TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DAN HIDUPAN LIAR					
3 PENGARUH PERSEKITARAN FIZIKAL TERHADAP KEPELBAGAIAN TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DAN HIDUPAN LIAR	TP1	Menyatakan faktor persekitaran fizikal yang mempengaruhi tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar	16		
	TP2	Menjelaskan faktor persekitaran fizikal yang mempengaruhi tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar	16		
	TP3	Menghubung kait tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar dengan faktor persekitaran fizikal	17, 18		
	TP4	Membandingkan faktor persekitaran fizikal yang mempengaruhi tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar	17, 18		
	TP5	Membuat justifikasi pengaruh persekitaran fizikal terhadap tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar	19		
	TP6	Merumuskan pengaruh persekitaran terhadap tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar dengan idea yang kreatif dan kritis	19		
Tahap Penguasaan Bab 3	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
4 TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DI MALAYSIA	TP1	Menyatakan jenis tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia	21		
	TP2	Menjelaskan jenis dan taburan tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia	22, 23		
	TP3	Menghubung kait faktor yang mempengaruhi jenis dan taburan tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia	24		
	TP4	Membandingkan kepentingan tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia	25		
	TP5	Membahaskan kegiatan manusia yang mengancam tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia	26		
	TP6	Mencadangkan idea yang kreatif, inovatif dan boleh dicontohi tentang potensi tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia	25		
Tahap Penguasaan Bab 4	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
5 HIDUPAN LIAR DI MALAYSIA	TP1	Menyenaraikan hidupan liar di Malaysia	28		
	TP2	Menjelaskan kepentingan hidupan liar di Malaysia	29		
	TP3	Menghubung kait kegiatan manusia dengan contoh hidupan liar yang diancam kepupusan di Malaysia	30		
	TP4	Menghuraikan kegiatan manusia yang mengancam hidupan liar di Malaysia	30		
	TP5	Membahaskan usaha pemeliharaan dan pemuliharaan hidupan liar di Malaysia	31		
	TP6	Menghasilkan idea yang kreatif, inovatif dan boleh dicontohi tentang pemeliharaan dan pemuliharaan hidupan liar di Malaysia	31		
Tahap Penguasaan Bab 5	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
GEOGRAFI MANUSIA: SUMBER SEMULA JADI DAN KEGIATAN EKONOMI					
6 SUMBER SEMULA JADI DI MALAYSIA	TP1	Menyatakan sumber semula jadi di Malaysia	33		
	TP2	Menerangkan sumber boleh baharu dan sumber tidak boleh baharu	33, 34		
	TP3	Menjelaskan dengan contoh taburan sumber boleh baharu dan sumber tidak boleh baharu di atas peta Malaysia	35, 36		
	TP4	Menghuraikan kepentingan sumber semula jadi dalam pembangunan ekonomi di Malaysia	37		
	TP5	Membahaskan penggunaan sumber boleh baharu dalam pembangunan ekonomi di Malaysia	38		
	TP6	Mencadangkan potensi sumber semula jadi dalam pembangunan setempat	38		
Tahap Penguasaan Bab 6	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
7 KEGIATAN EKONOMI DI MALAYSIA	TP1	Menamakan kegiatan ekonomi di Malaysia	40		
	TP2	Menjelaskan jenis kegiatan ekonomi primer, sekunder dan tertier di Malaysia	41, 42		
	TP3	Menghubung kait kegiatan ekonomi dengan faktor yang mempengaruhinya di Malaysia	43		
	TP4	Menghuraikan kepentingan kegiatan ekonomi di Malaysia	45		
	TP5	Membahaskan faktor yang mempengaruhi kegiatan ekonomi di Malaysia	44		
	TP6	Mencadangkan potensi pembangunan kegiatan ekonomi di kawasan setempat	45		
Tahap Penguasaan Bab 7	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
GEOGRAFI KAWASAN: DUNIA					
8 TUMBUH-TUMBUHAN SEMULA JADI DAN HIDUPAN LIAR DI DUNIA	TP1	Menamakan tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar di dunia	47, 48		
	TP2	Memberi contoh tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar di Gurun Panas, Hutan Monsun Tropika, Hutan Daun Luruh Sederhana dan Hutan Konifer	49		
	TP3	Mengelaskan ciri tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar di Gurun Panas, Hutan Monsun Tropika, Hutan Daun Luruh Sederhana dan Hutan Konifer	50		
	TP4	Membandingkan kepelbagaian tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar di Gurun Panas, Hutan Monsun Tropika, Hutan Daun Luruh Sederhana dan Hutan Konifer	51		
	TP5	Membahaskan kepentingan tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar di kawasan hutan dunia	52		
	TP6	Menghasilkan karya kreatif tentang kepelbagaian tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar dunia	52		
Tahap Penguasaan Bab 8	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
9 SUMBER SEMULA JADI UTAMA DAN KERJASAMA EKONOMI DI DUNIA	TP1	Menyatakan sumber semula jadi utama di dunia	54		
	TP2	Memberi contoh taburan sumber semula jadi utama di dunia	55		
	TP3	Menjelaskan dengan contoh sumber semula jadi yang menghadapi krisis di dunia	56		
	TP4	Menghuraikan kepentingan kerjasama ekonomi antarabangsa	58		
	TP5	Membahaskan kepentingan kerjasama ekonomi antara negara berkaitan sumber semula jadi	59		
	TP6	Menghasilkan karya yang kreatif dan kritis tentang tenaga atau kerjasama ekonomi antarabangsa	59		
Tahap Penguasaan Bab 9	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
ISU DAN PENGURUSAN ALAM SEKITAR					
10 SUMBER HUTAN	TP1	Menyatakan sumber hutan	61		
	TP2	Menerangkan kepentingan pengurusan sumber hutan	62		
	TP3	Menghubung kait peranan agensi yang berkaitan dengan pengurusan sumber hutan di Malaysia dengan usaha yang dijalankan	65		
	TP4	Menjelaskan melalui contoh peranan agensi yang berkaitan dengan pengurusan hutan di Malaysia	66		
	TP5	Membahaskan usaha pemeliharaan dan pemuliharaan sumber hutan di Malaysia	63, 64		
	TP6	Menghasilkan karya kreatif tentang kawasan taman negara atau hutan simpan atau *Geopark* atau pusat lindungan hidupan liar	64		
Tahap Penguasaan Bab 10	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6
11 KITAR SEMULA	TP1	Menamakan elemen dalam 3R	68		
	TP2	Menjelaskan elemen dalam 3R	68		
	TP3	Menerangkan amalan 3R dalam kehidupan	70		
	TP4	Membandingkan amalan 3R di Malaysia dan negara lain	71, 72		
	TP5	Membahaskan amalan 3R dalam memelihara alam sekitar	70		
	TP6	Menghasilkan alat yang kreatif dan inovatif daripada bahan kitar semula atau mempersembahkan idea tentang kitar semula	71		
Tahap Penguasaan Bab 11	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB 1 Jadual dan Graf

1.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Jadual

1. **Jadual** merupakan satu cara mudah yang lebih tersusun untuk mempersembahkan sesuatu data dan maklumat yang dikumpulkan.
2. Sebelum jadual dapat dihasilkan, data atau maklumat perlu dikumpulkan.
3. Terdapat beberapa **kaedah** yang dapat digunakan untuk mengumpulkan maklumat dan data seperti kaedah pemerhatian, temu bual, banci, soal selidik/ tinjau siasat/survey dan rujukan kepustakaan.
4. Data yang disusun dalam bentuk jadual:
   (a) mudah dibaca
   (b) mudah difahami
   (c) mudah ditafsir
   (d) mudah dirumuskan
5. Jadual digunakan untuk melihat perubahan dan pertalian antara dua set maklumat dan data.

1.2 Ciri-ciri dan Kegunaan Graf

1. Data boleh dipersembahkan dalam bentuk graf bar mudah, graf garisan mudah dan graf gabungan.
2. **Graf** terdiri daripada paksi menegak, paksi mendatar, bar-bar yang dilukis secara menegak atau mendatar atau garisan, tajuk dan petunjuk.
3. Data dalam bentuk graf lebih cepat dan mudah difahami, ditafsir dan dirumuskan.
4. **Graf bar mudah** sesuai digunakan untuk data yang boleh dibilang. Contohnya:
   - Bilangan penduduk
   - Jumlah hujan bulanan
   - Jumlah pengeluaran pelbagai jenis tanaman

Graf bar mudah

5. **Graf garisan mudah** sesuai digunakan untuk menunjukkan sesuatu perkara yang mengalami perubahan jumlah dan nilai yang berterusan.

   Contohnya:
   - Min suhu bulanan
   - Jumlah jualan kenderaan

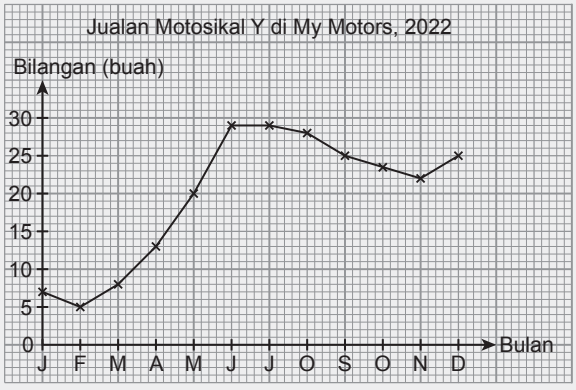

Graf garisan mudah

6. **Graf gabungan** merupakan gabungan graf bar mudah dan graf garisan mudah dalam satu graf untuk menunjukkan perubahan antara dua perkara yang saling berkaitan.

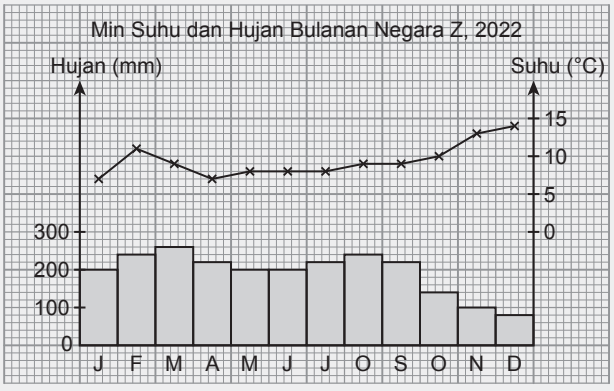

Graf gabungan

1.3 Langkah-langkah Membina Graf

1. Lukis **paksi mendatar** dan **paksi menegak**.
2. Pilih skala menegak yang sesuai.
3. Tandakan skala pada paksi menegak.
4. Tandakan ketinggian dan lukis **bar** yang menganjur ke atas atau sambungkan titik-titik yang ditandakan.
5. **Lorekkan** atau warnakan setiap bar.
6. **Labelkan** paksi menegak dan paksi mendatar.
7. Sediakan **petunjuk** bagi setiap bar.
8. Seterusnya, berikan **tajuk** yang sesuai bagi graf tersebut.

1.4 Langkah-langkah Mentafsir Graf

1. Baca dengan teliti tajuk graf.
2. Perhatikan label-label pada paksi mendatar dan paksi menegak.
3. Perhatikan nilai yang terbesar dan nilai yang terkecil.
4. Perhatikan pola perubahan nilai yang nyata.
5. Huraikan isi tersirat berdasarkan maklumat.
6. Buat rumusan secara keseluruhan.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB 2 Carta Pai

2.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Carta Pai

1. Carta pai merupakan satu bulatan yang bersudut 360° yang dibahagikan kepada beberapa sektor mengikut nilai yang diwakilinya.
2. Carta pai boleh menggambarkan **taburan** dan menunjukkan **kadar peratusan**.
3. Saiz bulatan carta pai menggambarkan jumlah keseluruhan ciri yang dikemukakan.
4. Data dalam carta pai boleh ditunjukkan dalam:
   (a) pecahan
   (b) peratus
   (c) saiz sudut sektor
5. Nilai keseluruhan bulatan adalah **360°** yang mewakili **100%**.
6. Carta pai mewakilkan data kepada informasi yang lebih mudah dan menarik selain menunjukkan perbandingan maklumat dengan lebih jelas.
7. Carta pai mempunyai **tajuk** ringkas, **petunjuk** dan **jumlah** kuantiti maklumat.
8. Carta pai sesuai untuk menunjukkan perwakilan data seperti:
   (a) destinasi import dan eksport utama
   (b) sumbangan sektor ekonomi kepada pendapatan negara
   (c) data keluasan kawasan penanaman mengikut jenis tanaman
   (d) jumlah penduduk mengikut kaum
   (e) kedatangan pelancong asing mengikut negara
9. Contoh carta pai:

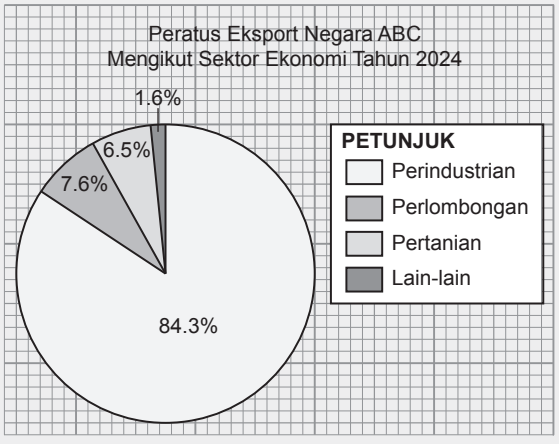

Jumlah eksport: RM307.5 bilion

2.2 Langkah-langkah Membina Carta Pai

1. Cara melukis carta pai:
   (a) Kumpulkan data
   (b) Tukarkan nilai mutlak kepada bentuk peratus
   (c) Tentukan saiz sudut setiap sektor
   (d) Tentukan jejari yang sesuai
   (e) Lukiskan sebuah bulatan dengan menggunakan jangka lukis
   (f) Lukiskan jejari dari pusat bulatan tegak ke atas
   (g) Lukiskan setiap sektor dengan menggunakan jangkan sudut
   (h) Lorekkan sektor
   (i) Tuliskan nilai peratus setiap sektor
   (j) Lengkapkan carta dengan tajuk yang sesuai, petunjuk dan jumlah keseluruhan

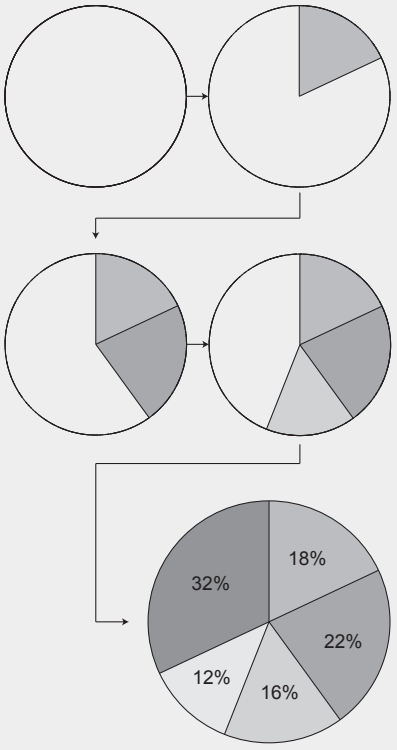

2. Cara menukar unit jualan kepada peratus:
   $$\frac{\text{Unit jualan}}{\text{Jumlah}} \times 100$$
3. Cara menentukan saiz sudut sektor:
   $$\frac{\text{Unit jualan}}{\text{Jumlah}} \times 360°$$
4. Bundarkan nilai peratus dan saiz sudut sektor mengikut kesesuaian untuk memudahkan pembinaan carta pai.
5. Susun setiap sektor daripada yang terbesar kepada sektor yang terkecil. Sektor 'Lain-lain' perlu diletakkan di akhir sekali walaupun saiznya agak besar.

2.3 Langkah-langkah Mentafsir Carta Pai

1. Baca dan fahami tajuk.
2. Kenal pasti maklumat dan data setiap sektor.
3. Nyatakan nilai keseluruhan dan nilai setiap sektor.
4. Nyatakan nilai yang tertinggi dan terendah.
5. Nyatakan nilai perbezaan antara sektor berdasarkan dapatan data.
6. Huraikan isi tersirat.
7. Buat rumusan dan tuliskan laporan.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB 3 Pengaruh Persekitaran Fizikal terhadap Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar

3.1 Faktor-faktor Persekitaran Fizikal yang Mempengaruhi Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar

1. Dunia kaya dengan pelbagai jenis tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar.
2. Kepelbagaian tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar dipengaruhi oleh persekitaran fizikal di kawasan berkenaan.
3. Persekitaran fizikal ini merangkumi perbezaan bentuk muka bumi, saliran, tanih dan iklim.
4. **Bentuk Muka Bumi**
   - Kepelbagaian ciri dan ketinggian sesuatu kawasan yang diukur dari aras laut
5. **Tanih**
   - Lapisan permukaan bumi yang paling luar
   - Berbeza dari segi struktur, tekstur, warna, ketebalan dan kandungan mineral
6. **Saliran**
   - Ciri-ciri pola aliran sungai dan cawangannya yang mengairi sesuatu kawasan bentuk muka bumi
7. **Iklim**
   - Kombinasi elemen-elemen suhu, hujan, keadaan awan, tekanan udara dan cahaya matahari di sesuatu kawasan dalam tempoh yang panjang

3.2 Faktor-faktor yang Mempengaruhi Kepelbagaian Tumbuh-tumbuhan Semula Jadi dan Hidupan Liar

Bentuk Muka Bumi

Tanah pamah

1. Kawasan pamah di Malaysia ditumbuhi **Hutan Hujan Tropika** yang mempunyai pelbagai jenis pokok kayu keras seperti cengal, meranti, seraya dan keruing.
2. Hutan ini juga menjadi habitat bagi pelbagai jenis hidupan liar seperti seladang, harimau, orang utan, kancil, gajah dan tapir.
3. Kawasan tanah pamah di Thailand, Laos dan India dilitupi **Hutan Monsun Tropika** yang ditumbuhi pokok jati, cendana, mahogani dan sebagainya serta menjadi habitat pelbagai spesies hidupan liar.
4. **Hutan Konifer** tumbuh di kawasan tanah pamah di Siberia (Rusia) dan Kanada.

Tanah tinggi

1. Pengaruh ketinggian terhadap jenis tumbuh-tumbuhan:

Ketinggian	Jenis tumbuh-tumbuhan
0 – 1 200 m	Hutan Hujan Tropika Contoh: cengal, meranti, nyatoh, keruing dan tualang
1 201 – 2 000 m	Hutan Daun Luruh Contoh: *oak*, *laurel* dan *birch*
2 001 – 3 000 m	Hutan campur Contoh: sprus, pain, lumut, pokok bantut dan pokok renek
3 001 – 4 000 m	Lumut, kulampair, pokok renek dan pokok bantut
Melebihi 4 000 m	Lumut dan kulampair

2. Hidupan liar yang terdapat di kawasan tanah tinggi ialah binturong, *yak*, *summit rat* dan tupai.

Pinggir laut

1. Kawasan pinggir laut yang berpasir dan tidak dilanda air laut, kecuali air pasang yang sangat tinggi ditumbuhi oleh Hutan Pantai.
2. Tumbuh-tumbuhan yang terdapat di Hutan Pantai ialah pokok ru, pokok kelapa, kelat jambu laut, mengkuang laut dan tapak kuda.
3. Hidupan liar yang terdapat di kawasan pinggir laut ialah lotong, kera, biawak, ular dan burung.

Saliran

Saliran	Kawasan	Contoh tumbuh-tumbuhan semula jadi	Contoh hidupan liar
Saliran baik • Kawasan yang tidak bertakung air • Subur dan diliputi banyak tumbuh-tumbuhan	• Tanah pamah • Cerun bukit	• Hutan Hujan Tropika • Hutan Monsun Tropika	• Rusa • Gajah • Badak sumbu • Kijang • Harimau • Tapir
Saliran buruk • Kawasan tanah rendah yang sentiasa bertakung air	• Pinggir laut berlumpur	• Hutan Paya Air Masin • Hutan Paya Air Tawar	• Buaya • Memerang • Burung bangau • Ular • Biawak

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Tanih

Jenis tanih	Jenis tumbuh-tumbuhan semula jadi	Huraian
• Tanih laterit merah • Tanih laterit merah kuning (latosol)	• Hutan Hujan Tropika • Hutan Monsun Tropika	• Amat sesuai untuk pertumbuhan Hutan Hujan Tropika dan Hutan Monsun Tropika • Menjadi habitat semula jadi kepada gajah, harimau, badak sumbu, rusa londek, tupai, ular dan burung
• Tanih chernozem	• Padang Rumput Sederhana (Steppe)	• Pelbagai jenis rumput seperti *buffalo grass*, *blue grama grass* dan *purple needle grass* dapat dijumpai di kawasan ini • Menjadi habitat hidupan liar seperti *corsac fox*, *northern lynx*, *steppe marmot*, tupai dan serigala
• Tanih podzol	• Hutan Konifer	• Amat sesuai untuk pertumbuhan pokok pain, sprus dan fir • Menjadi habitat kepada serigala, cerpelai, *mink*, musang, beruang dan tupai
• Tanih jenis gurun pasir (aridisols)	• Tumbuhan Gurun Panas	• Tidak subur untuk tumbuh-tumbuhan • Contoh tumbuh-tumbuhan yang terdapat di sini ialah kaktus, rumput kasar dan pokok renek • Menjadi habitat semula jadi kepada ular, tikus, cicak, kijang dan iguana
• Tanih terra rossa	• Hutan Mediterranean	• Sesuai untuk pertumbuhan hutan bangkut dan hutan pokok tirus, samun Mediterranean seperti *lavender*, *rosemary* dan *laurel* serta pokok *oak*, *cedar* dan *cypress* • Menjadi habitat serigala, musang, arnab, landak, kucing liar dan tupai

Iklim

Iklim /Kawasan	Ciri-ciri Iklim	Contoh spesies tumbuh-tumbuhan semula jadi	Contoh hidupan Liar
Iklim Gurun Panas • Gurun Arab	• Min suhu tahunan: 25°C • Julat suhu tahunan: 17°C hingga 20°C • Hujan kurang daripada 250 mm	• Pokok kaktus • Rumput *alfalfa* • Pokok *ghaf* • Pokok *caper* • Pokok *saltbushes*	• Tikus *jerboa* • *Oryx* • Musang *fennec* • Unta • Rusa *gazelle*
Iklim Monsun Tropika • India, Sri Lanka, Pakistan, Bangladesh, Myanmar	• Suhu antara 24°C hingga 27°C sepanjang tahun • Hujan tahunan antara 1 000 mm hingga 2 000 mm	• Pokok jati • Pokok mahogani • Paku pakis • Buluh • Rotan	• Cerpelai • Binturong • Harimau bintang • Gajah • Beruang
Iklim Siberia • Utara Asia	• Musim panas: 15°C hingga 20°C • Musim sejuk: -17°C hingga -5°C • Hujan tahunan 500 mm	• Pain merah • *Paper birch* • *Dahurian larch*	• Karibu • Beruang kutub • *Siberian Wolf* • Harimau Siberia • *Lynx*
Iklim Laurentia • Kanada Timur, timur laut Amerika Syarikat, China (utara), Jepun (utara)	• Musim panas: 21°C hingga 26°C • Musim sejuk: -6°C hingga 10°C • Hujan tahunan: 500 mm hingga 1 000 mm	• Pokok *maple* • Pokok fir • Pokok *yellow birch* • Pokok *beech*	• *Wood duck* • *Beaver* • *Canadian lynx* • *Canadian goose*

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB 1 Jadual dan Graf

1.1 Ciri-ciri dan Kegunaan Jadual

Buku Teks ms. 4 – 5

1. Nyatakan ciri-ciri jadual. TP 1

SP 1.1.1

Jumlah kes COVID-19 mengikut daerah di Terengganu sehingga November 2020

Daerah	Jumlah kes
Besut	50
Dungun	75
Kemaman	14
Kuala Terengganu	30
Marang	13
Setiu	8
Kuala Nerus	19
Hulu Terengganu	0
Jumlah	**209**

(Sumber: Jabatan Kesihatan Negeri Terengganu)

(a) Tajuk

(b) Data dan maklumat

(c) Sumber

2. Lengkapkan ayat di bawah tentang kegunaan jadual. TP 2

SP 1.1.1

(a) Pengkelasan maklumat di lapangan menjadi lebih tersusun dan menarik perhatian orang yang melihat.

(b) Menunjukkan perubahan dan pertalian antara dua set maklumat.

(c) Data dan maklumat boleh digunakan untuk membina graf yang bersesuaian.

3. Namakan kaedah mengumpul maklumat berdasarkan pernyataan di bawah.

Pernyataan	Kaedah
(a) Mengumpul maklumat secara lisan melalui perjumpaan atau soal jawab dengan seseorang.	Temu bual
(b) Memperoleh dan mencatat perkara-perkara yang berkaitan dengan maklumat yang hendak dikumpulkan. Kaedah paling mudah dan cepat.	Pemerhatian
(c) Pengumpulan maklumat berbentuk kuantitatif yang berkaitan dengan sesuatu jumlah yang dikira.	Banci
(d) Mengumpul maklumat yang sudah diterbitkan dengan merujuk kepada bahan-bahan cetakan, media elektronik dan laman web.	Rujukan kepustakaan
(e) Mengedarkan borang berkaitan kepada orang ramai atau responden dan mengumpulkan semula borang atau maklum balas untuk dianalisis.	Soal selidik

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

1.2 Ciri-ciri dan Kegunaan Graf

Buku Teks ms. 6 – 8

4. Namakan jenis-jenis graf di bawah. **TP 1**

SP 1.1.2

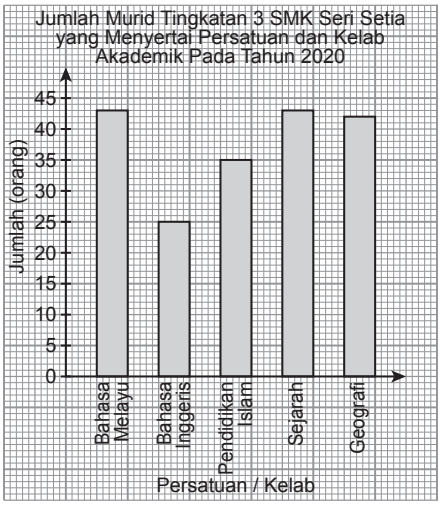

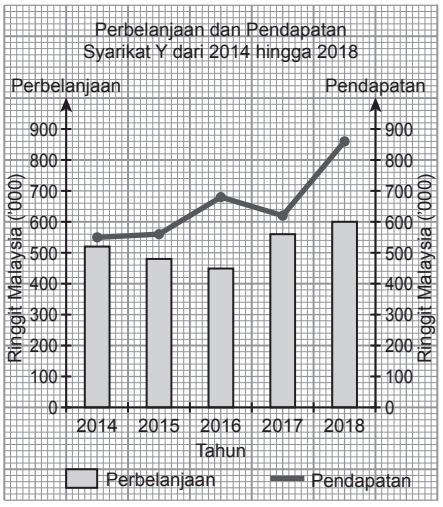

(a) Graf bar mudah (b) Graf garisan mudah (c) Graf gabungan

5. Berdasarkan graf di bawah, nyatakan ciri-ciri graf. **TP 2**

SP 1.1.2

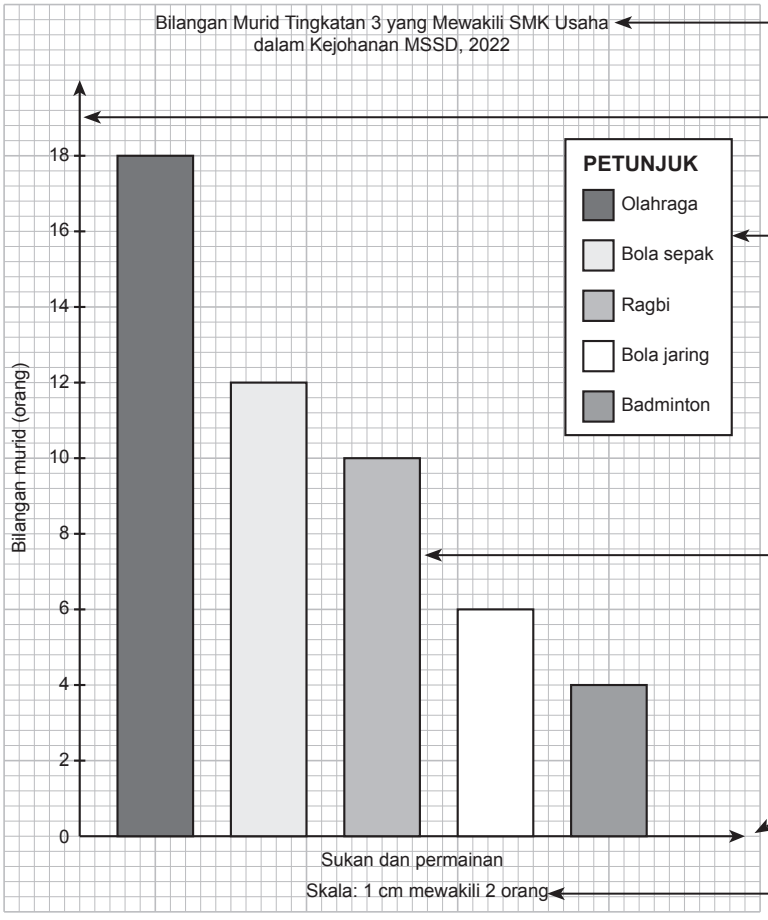

(a) Tajuk

(b) Paksi menegak

(c) Petunjuk

(d) Bar

(e) Paksi mendatar

(f) Skala

6. Berikan ciri-ciri graf gabungan. **TP 2**

SP 1.1.2

(a) Gabungan graf bar mudah dan graf garisan

(b) Menunjukkan dua maklumat yang berlainan dalam satu graf

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

1.3 Langkah-langkah Membina Jadual

Buku Teks ms. 9

7. Maklumat di bawah menunjukkan kerjaya pilihan murid Tingkatan 3 Cekal SMK Pudina pada tahun 2022.

SP 1.1.3

Bil.	Nama	Kerjaya	Bil.	Nama	Kerjaya
1	Nur Nayli	Doktor	16	Ahmad Hazim	Jurutera
2	Puteri Nur Liyana	Akauntan	17	Aaron Kuak	Jurutera
3	Fatin Syauqina	Doktor	18	Sim Jing Xuan	Jurutera
4	Alyah Nabilah	Arkitek	19	Arif Irfan	Akauntan
5	Muhammad Aliff	Usahawan	20	Nuratirah	Jurutera
6	Izzatul Umairah	Akauntan	21	Praveen Raj	Doktor
7	Sathish Kumar	Arkitek	22	Nik Fazley	Jurutera
8	Mohammad Fazlee	Jurutera	23	Mohammad Izzam	Jurutera
9	Sharwinaa	Doktor	24	Chong Jia Wei	Akauntan
10	Ivy Isabel	Akauntan	25	Anis Maisarah	Doktor
11	Vishnuu	Akauntan	26	Shuchwin Singh	Usahawan
12	Sazali Eiman	Usahawan	27	Wilson Jeff	Jurutera
13	Siti Nabilah	Doktor	28	Azrina	Akauntan
14	Kam Ching Yoke	Usahawan	29	Niveetha	Akauntan
15	Jasleen Kaur	Jurutera	30	Ainin Sofiya	Jurutera

(a) Masukkan maklumat di atas ke dalam jadual kekerapan di bawah.

Kerjaya	Kekerapan	Bilangan murid (orang)
Doktor	~~IIII~~ I	6
Akauntan	~~IIII~~ III	8
Arkitek	II	2
Usahawan	IIII	4
Jurutera	~~IIII~~ ~~IIII~~	10

(b) Hasilkan jadual yang lebih ringkas, kemas dan mudah difahami. Jadual perlu lengkap dengan ciri-cirinya.

TP 3

Kerjaya Pilihan Murid Tingkatan 3 Cekal SMK Pudina Pada Tahun 2022

Kerjaya	Bilangan murid
Jurutera	10
Akauntan	8
Doktor	6
Usahawan	4
Arkitek	2
Jumlah	**30**

(Sumber: Kaji selidik)

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

1.4 Langkah-langkah Membina Graf Bar Mudah, Graf Garisan Mudah dan Graf Gabungan

Buku Teks ms. 10 – 13

8. Berdasarkan jadual yang dihasilkan dalam soalan **7**(b), bina sebuah graf bar mudah yang lengkap dengan tajuk, label, skala dan petunjuk. Gunakan skala 1 cm mewakili 1 orang.

SP 1.1.4

TP 3 MAHIR UASA

(a) Jadual

Kerjaya Pilihan Murid Tingkatan 3 Cekal SMK Pudina Pada Tahun 2022

Kerjaya	Bilangan murid
Jurutera	10
Akauntan	8
Doktor	6
Usahawan	4
Arkitek	2
Jumlah	**30**

(Sumber: Kaji selidik)

CETUS IDEA

(b) Graf bar mudah

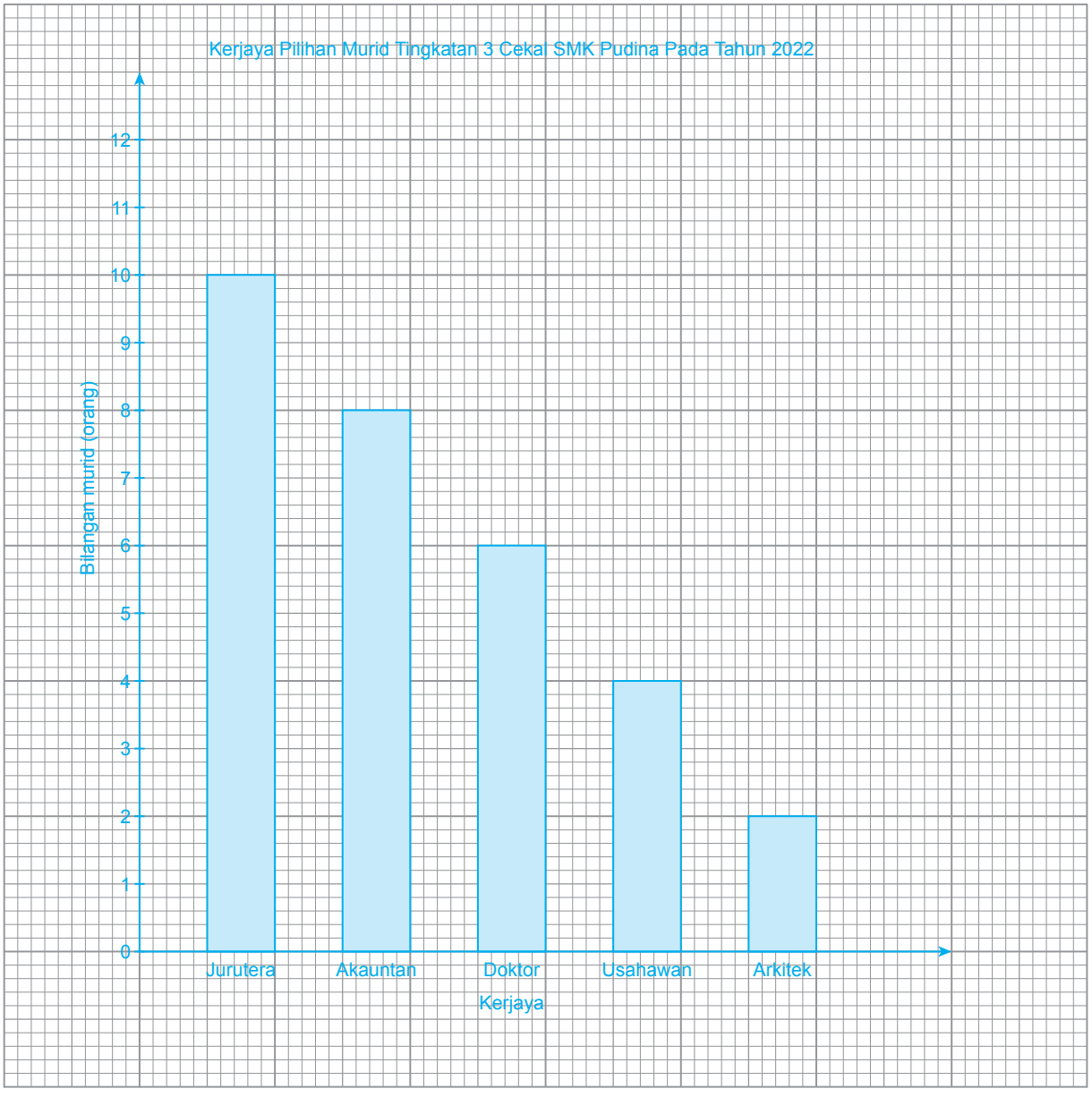

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

9. Maklumat di bawah tentang bilangan penumpang yang menggunakan perkhidmatan pengangkutan MRT Laluan Kajang.

SP 1.1.4

TP 3

MAHIR UASA

Jumlah penumpang yang menggunakan MRT Laluan Kajang pada tahun 2018 ialah 51 juta orang dan meningkat kepada 64 juta orang pada tahun 2019. Laluan ini mencatatkan 33 juta penumpang pada tahun 2020 dan menurun kepada 19 juta penumpang pada tahun 2021. Namun, angka ini meningkat kepada 45 juta penumpang pada tahun 2022 dan 66 juta penumpang pada tahun 2023.

(Sumber: Diubah suai daripada www.mot.gov.my)

NOTA

(a) Berdasarkan maklumat tersebut, bina jadual yang sesuai untuk menunjukkan bilangan penumpang yang menggunakan perkhidmatan pengangkutan MRT Laluan Kajang antara tahun 2018 hingga 2023.

Bilangan Penumpang yang Menggunakan Perkhidmatan Pengangkutan MRT Laluan Kajang, 2018 – 2023

Tahun	Bilangan penumpang (juta orang)
2018	51
2019	64
2020	33
2021	19
2022	45
2023	66

TUTORIAL

Graf Garisan Mudah

(Sumber: Diubah suai daripada www.mot.gov.my)

(b) Berdasarkan jadual yang telah dibina, lukiskan sebuah graf garisan mudah yang lengkap dengan ciri-ciri graf pada kertas graf yang disediakan. Gunakan skala 1 cm mewakili 10 juta orang.

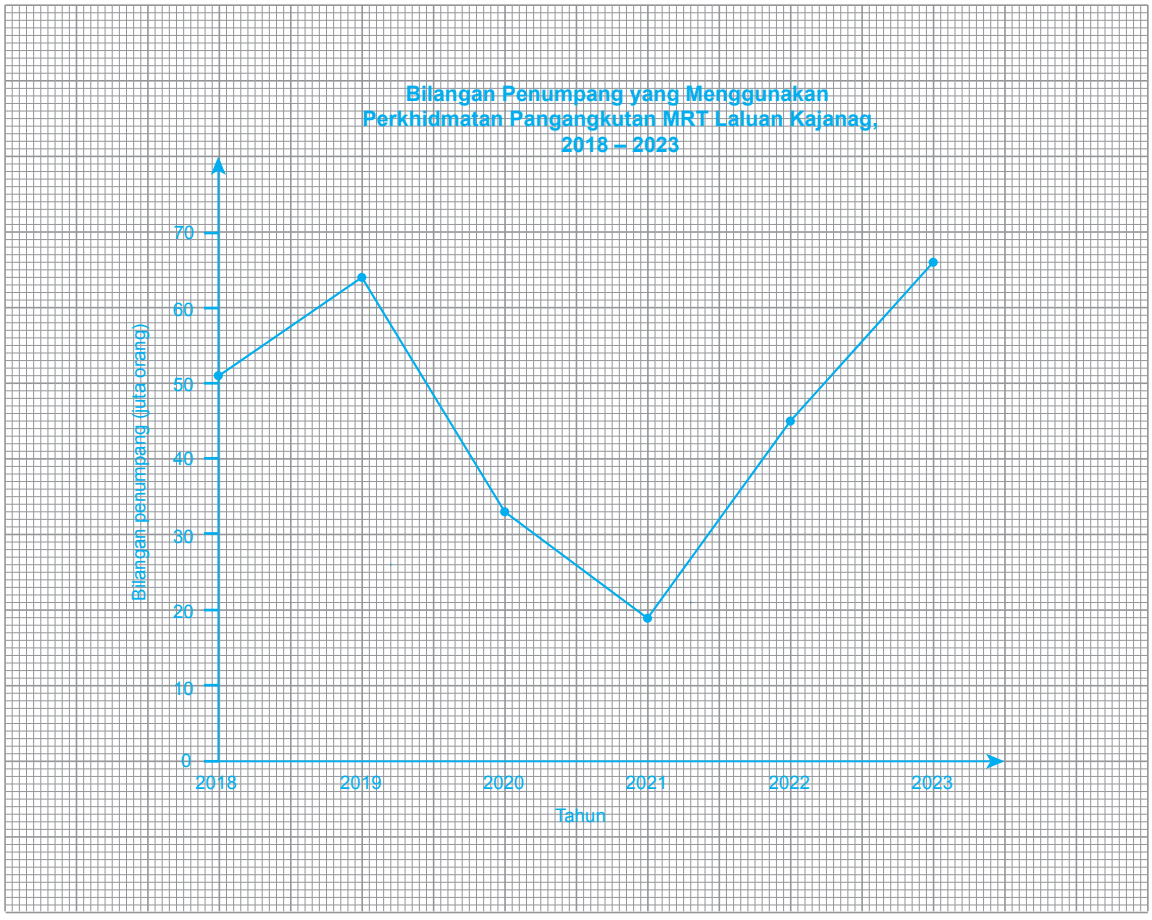

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

10. Berdasarkan jadual di bawah, lukiskan sebuah graf yang sesuai untuk menunjukkan hujan dan min suhu bulanan di Stesen Kaji Cuaca XYZ pada tahun 2022. Gunakan skala 1 cm mewakili 50 mm untuk hujan dan 1 cm mewakili 5°C untuk min suhu. **TP 3** **TP 5**

SP 1.1.4

Hujan dan Min Suhu Bulanan di Stesen Kaji Cuaca XYZ Pada Tahun 2022

Bulan	**J**	**F**	**M**	**A**	**M**	**J**	**J**	**O**	**S**	**O**	**N**	**D**
Min suhu (°)	25	26	26	27	27	27	26	26	26	25	25	24
Hujan (mm)	240	180	190	200	160	180	170	190	180	280	260	250

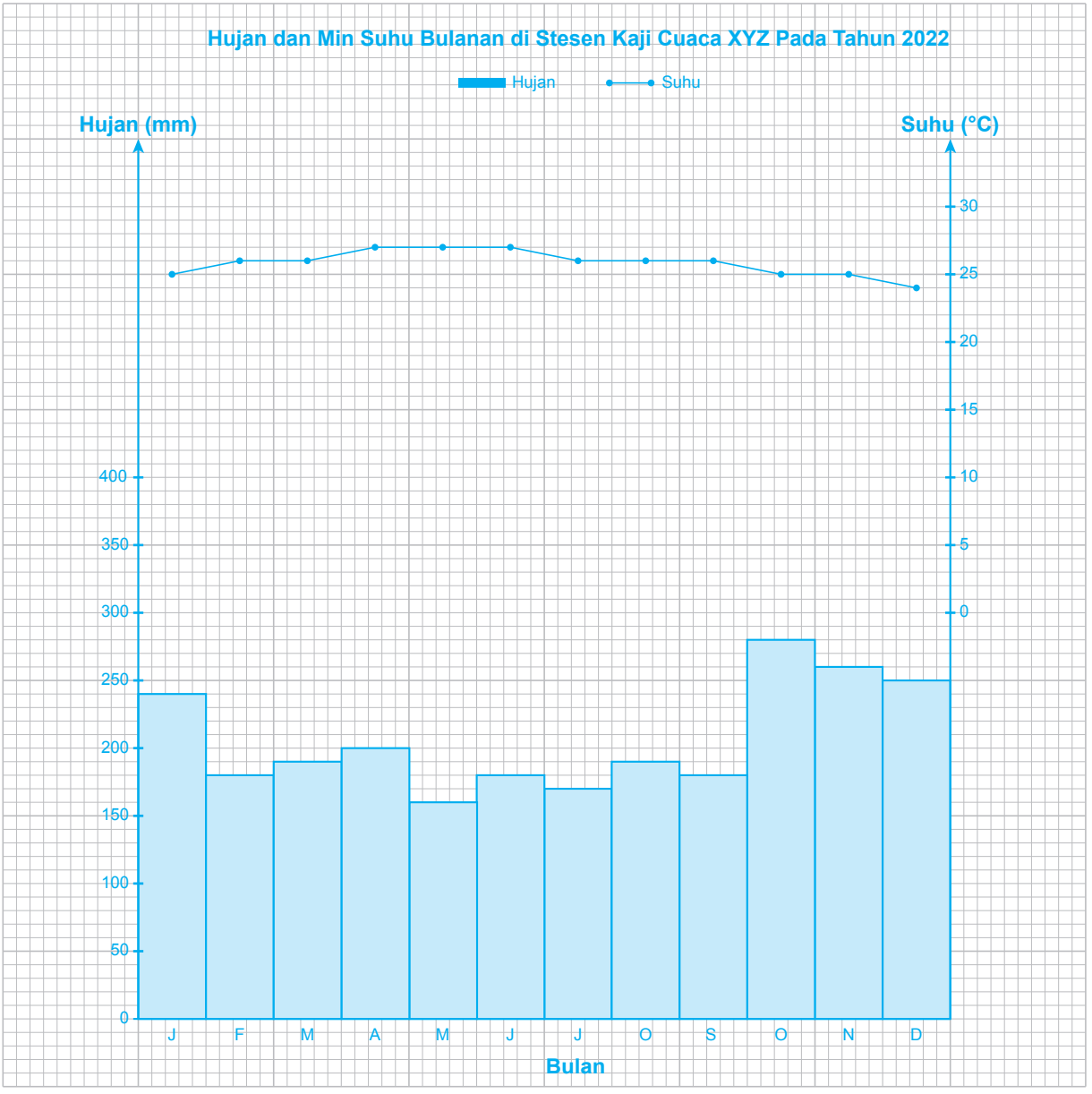

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

1.5 Mentafsir Jadual, Graf Bar Mudah, Graf Garisan Mudah dan Graf Gabungan

Buku Teks ms. 14 – 16

11. Tafsir data dan maklumat dalam jadual di bawah. TP 4

SP 1.1.5
KBAT Menganalisis

Sumbangan Sektor Ekonomi Utama Negeri Melaka Pada Tahun 2019

Sektor	Sumbangan (RM bilion)
Pertanian	4.4
Pembuatan	16.8
Pembinaan	1.4
Perkhidmatan	20.9
Perlombongan	0.06

(Sumber: Laporan Sosioekonomi Melaka 2019)

(a) Nyatakan tajuk jadual di atas.

Jadual di atas menunjukkan sumbangan sektor ekonomi utama negeri Melaka pada tahun 2019.

(b) Senaraikan sektor ekonomi yang memberi sumbangan tertinggi dan yang terendah berserta nilai sumbangan sektor-sektor tersebut.

Sumbangan tertinggi adalah dari sektor perkhidmatan berjumlah RM20.9 bilion, manakala sektor perlombongan merupakan penyumbang terendah, iaitu RM0.06 bilion.

(c) Berdasarkan jawapan soalan **11**(b), terangkan faktor-faktor yang mempengaruhi data tersebut.

Sektor perkhidmatan merupakan penyumbang tertinggi kerana negeri Melaka merupakan negeri pelancongan. Hal ini menyebabkan perkhidmatan sokongan seperti perhotelan, pengangkutan, perniagaan dan perdagangan serta kewangan berkembang maju. Sektor perlombongan pula menjadi penyumbang terendah kerana negeri Melaka tidak mempunyai banyak sumber mineral untuk dimajukan.

(d) Rumuskan analisis anda.

Sektor ekonomi utama menyumbang sejumlah RM43.56 bilion pada tahun 2019 kepada pendapatan negeri Melaka. Sektor perkhidmatan merupakan penyumbang utama, iaitu 48% diikuti dengan sektor pembuatan, iaitu 37%. Sumbangan lain datang dari sektor pertanian, pembinaan dan perlombongan.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

12. Tafsir graf bar mudah di bawah dengan menjawab soalan-soalan yang berikutnya. **TP 4**

SP 1.1.5

KBAT Menganalisis

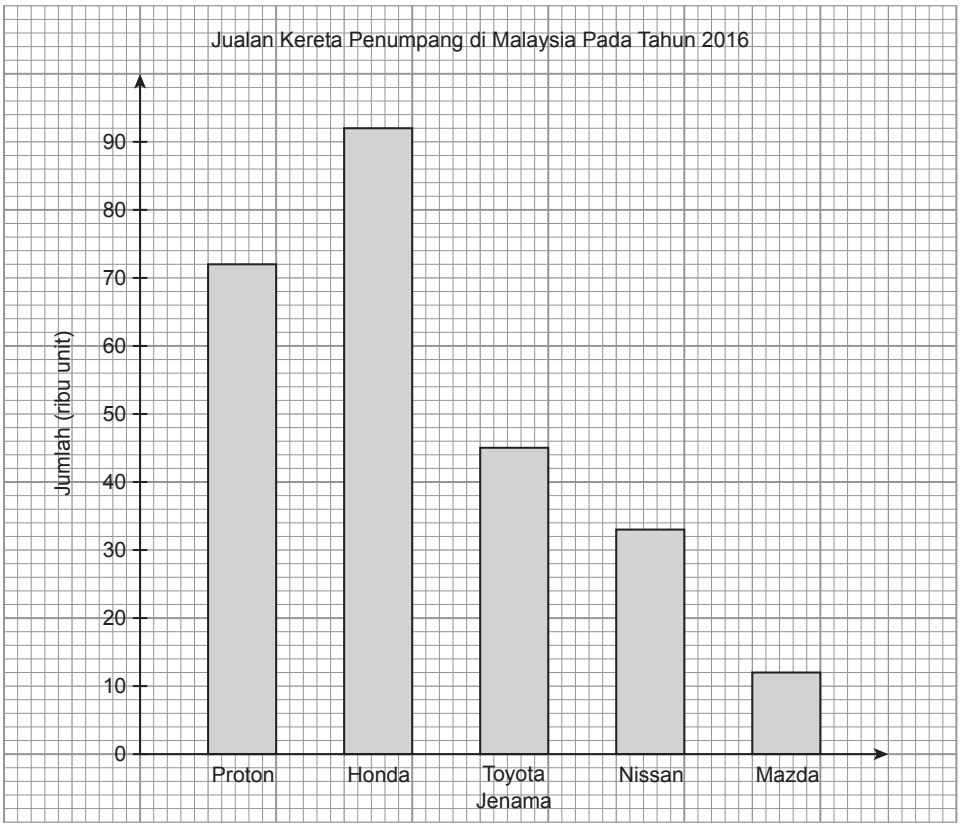

CETUS IDEA

(a) Nyatakan kegunaan graf di atas.

Graf di atas membandingkan jumlah unit lima jenama kereta penumpang yang berjaya dijual di Malaysia pada tahun 2016. Jenama tersebut ialah Proton, Honda, Toyota, Nissan dan Mazda.

(b) Senaraikan jumlah jualan kereta penumpang pada tahun 2016 daripada yang tertinggi kepada yang terendah.

Berdasarkan graf, Honda mencatatkan jualan tertinggi, iaitu sebanyak 92 000 unit dan diikuti oleh Proton sebanyak 72 000 unit. Toyota menduduki tempat ketiga dengan jualan sebanyak 45 000 unit dan Nissan di tempat keempat dengan 33 000 unit terjual. Mazda mencatat jualan terendah dengan hanya menjual sejumlah 12 000 unit pada tahun 2016.

(c) Berdasarkan jawapan dalam soalan **12**(b), berikan alasan pengguna untuk membeli jenama kereta yang mendapat jualan tertinggi.

Pengguna membeli kereta Honda kerana yakin dengan kualiti dan ketahanan enjin. Selain itu, reka bentuknya yang moden dan futuristik menarik minat generasi muda untuk membeli. Generasi muda merupakan kumpulan terbesar pembeli kereta penumpang di Malaysia. Honda juga aktif mempromosi kereta keluaran mereka di media massa dan media sosial.

(d) Rumusan

Sejumlah 254 000 buah kenderaan penumpang berjaya dijual oleh kelima-lima jenama di atas. Honda menguasai 36.2% pasaran manakala Mazda hanya menguasai 4.7%.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

AKTIVITI PAK-21 Pembentangan

Tajuk: Mengumpul maklumat, membina jadual dan graf

TP 5 TP 6

KBAT EKSTRA

Langkah-langkah:

1. Bahagikan kelas kepada beberapa kumpulan kecil.
2. Setiap kumpulan akan memilih salah satu tajuk di bawah:
   (a) Sukan kegemaran
   (b) Hobi pada masa lapang
   (c) Universiti pilihan
   (d) Cita-cita
3. Berdasarkan tajuk yang dipilih, kumpul maklumat yang berkaitan dalam kalangan murid-murid tingkatan 3 di sekolah anda.
4. Maklumat yang dikumpul perlu diringkaskan dalam bentuk jadual.
5. Bina graf yang sesuai berdasarkan jadual yang telah dihasilkan.
6. Setiap kumpulan akan mentafsir graf yang dibina serta dibentangkan di hadapan guru dan rakan sekelas.
7. Guru dan rakan sekelas akan menilai hasil kerja setiap kumpulan.
8. Tampalkan graf yang dilukis di bawah.

Tahap Penguasaan Bab 1 TP 1 TP 2 TP 3 TP 4 TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

1. Tandakan (✓) pada pernyataan yang **betul** tentang jadual.

(a) Terdiri daripada lajur dan baris yang mengandungi data. ✓

(b) Lebih tersusun, senang dibaca dan mudah difahami. ✓

(c) Terdiri daripada beberapa bar yang dilukis secara menegak. ☐

(d) Mempunyai tajuk dan sumber yang bersesuaian. ✓

2. Padankan kaedah pengumpulan maklumat dengan pernyataan yang **betul**.

Banci	Pengumpulan maklumat secara lisan melalui perjumpaan
Temu bual	Pengumpulan maklumat dengan merujuk kepada buku, majalah, laman web dan sebagainya
Soal selidik	Pengumpulan maklumat yang berkaitan dengan sesuatu jumlah yang dihitung
Rujukan kepustakaan	Pengumpulan maklumat dengan mengedarkan borang yang perlu diisi oleh orang ramai

3. Namakan jenis graf berdasarkan pernyataan yang diberi dengan menulis **A**, **B** atau **C** pada petak yang disediakan.

A	Graf gabungan
B	Graf bar mudah
C	Graf garisan mudah

(a) Graf yang menunjukkan perbezaan antara dua perkara yang saling berkaitan. A

(b) Graf yang menunjukkan terdapat perubahan jumlah atau nilai yang berterusan. C

(c) Graf yang digunakan untuk mempersembahkan data yang boleh dikira. B

(d) Graf yang menunjukkan dua maklumat berlainan dalam satu graf. A

(e) Graf yang sesuai untuk mempersembahkan maklumat min suhu bulanan. C

(f) Graf yang boleh dilukis secara menegak atau mendatar. B

4. Susunkan langkah-langkah mentafsir graf mengikut turutan yang **betul**.

Langkah-langkah	Turutan
(a) Perhatikan dan fahami tajuk	1
(b) Huraikan aliran perubahan data	4
(c) Huraikan isi tersirat berdasarkan data	5
(d) Perhatikan label paksi graf	2
(e) Kenal pasti nilai maksimum dan nilai minimum data	3
(f) Buat rumusan secara keseluruhan	6

KUIZ GAMIFIKASI

Bab 1

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB 5 Hidupan Liar di Malaysia

5.1 Hidupan Liar di Malaysia

Buku Teks ms. 78 – 79

ePNOTA POWERPOINT

1. Namakan hidupan liar dalam foto di bawah serta habitatnya. TP 1

SP 2.3.1

(a) Nama: Helang merah
Habitat: Hutan dipterokarpa

(b) Nama: Harimau Malaya
Habitat: Hutan pamah, hutan paya gambut, hutan gunung

(c) Nama: Monyet Belanda
Habitat: Hutan dipterokarpa, hutan paya bakau

(d) Nama: Badak Sumatera
Habitat: Tanah rendah berbukit dan lembah

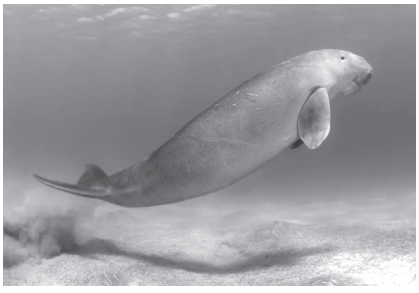

(e) Nama: Dugong
Habitat: Padang rumput laut

(f) Nama: Gajah *Pygmy*
Habitat: Tanah rendah dan lembah

(g) Nama: Orang utan
Habitat: Hutan tanah rendah, hutan tropika

(h) Nama: Beruang matahari
Habitat: Hutan tropika

(i) Nama: Penyu
Habitat: Pantai terbuka

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

5.2 Kepentingan Hidupan Liar di Malaysia

Buku Teks ms. 80 – 83

2. Senaraikan kepentingan hidupan liar di Malaysia berdasarkan maklumat yang diberi. TP 2

SP 2.3.2

Kepentingan	Maklumat
(a) Keseimbangan ekosistem	• Komponen siratan makanan • Penguraian tinja sebagai nutrien kepada tanah
(b) Ekopelancongan	• Pelancongan berasaskan alam sekitar • Menggunakan haiwan sebagai daya tarikan
(c) Pendidikan	• Menubuhkan pusat pemuliharaan dan pembiakan • Menjalankan penyelidikan terhadap hidupan liar

CETUS IDEA

3. Lengkapkan rajah di bawah tentang kepentingan hidupan liar di Malaysia. TP 2

SP 2.3.2

(a) Keseimbangan ekosistem

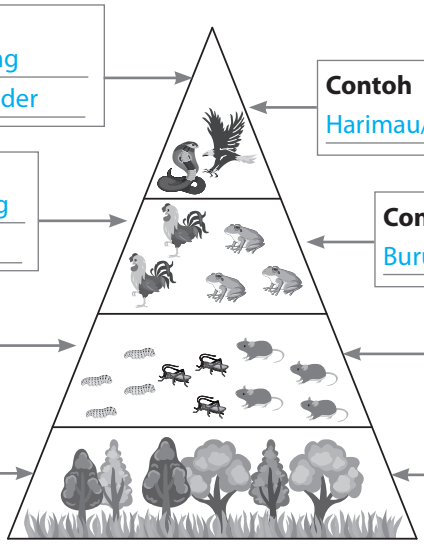

Pengguna Tertier
Huraian: Karnivor yang memakan pengguna sekunder

Contoh
Harimau/helang/ular/buaya

Pengguna Sekunder
Huraian: Karnivor/Omnivor yang memakan pengguna primer

Contoh
Burung/katak

Pengguna Primer
Huraian: Omnivor/Herbivor yang memakan organisma lain

Contoh
Belalang/burung

Pengeluar
Huraian: Organisma yang menghasilkan makanan sendiri

Contoh
Tumbuh-tumbuhan

(b) Ekopelancongan

Kegiatan	Lokasi
(i) Merentas hutan	Taman Negara, Pahang
(ii) Menunggang gajah	Kuala Gandah, Pahang
(iii) Melihat orang utan	Sepilok, Sabah

INFO
Gajah *Pygmy*

(c) Pendidikan

(i) Kerjaya dalam bidang profesional	• Penyelidik • Veterinar
(ii) Melestarikan alam sekitar	• Program kitar semula • Inovasi menghasilkan teknologi mesra alam
(iii) Penyelidikan dan pembangunan	• Menubuhkan pusat pemuliharaan dan pembiakan spesies terancam • Menyediakan kemudahan pengajaran dan pembelajaran berkenaan hidupan liar

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

5.3 Kegiatan Manusia yang Mengancam Hidupan Liar di Malaysia

Buku Teks ms. 84 – 85

NOTA

4. Hubung kaitkan aktiviti manusia yang diberi dengan contoh hidupan liar yang diancam kepupusan. **TP 3**

SP 2.3.3

Aktiviti manusia	Contoh hidupan liar yang terancam
(a) Penerokaan hutan untuk pembinaan lebuh raya dan jalan raya	Tapir
(b) Pembinaan resort di pinggir laut dan pembuangan sampah ke dalam laut	Penyu
(c) Pemburuan haram untuk mendapatkan kulit, tulang dan kuku	Harimau
(d) Penggunaan pukat tunda dalam kegiatan perikanan	Dugong
(e) Penggunaan baja kimia dan racun serangga dalam sektor pertanian	Hidupan air
(f) Penerokaan hutan untuk mendapatkan kayu balak dan hutan paya bakau	Monyet

5. Huraikan kegiatan manusia yang mengancam hidupan liar di Malaysia. **TP 4**

SP 2.3.3

(a) Pembalakan
- Kemusnahan habitat hidupan liar
- Peningkatan suhu bumi akibat pertambahan kandungan karbon dioksida di atmosfera
- Hidupan liar diancam kepupusan

(b) Pengkuarian
- Bunyi letupan bongkah batu menganggu ketenteraman hidupan liar
- Kemusnahan habitat hidupan liar
- Hidupan liar terpaksa mencari habitat baharu
- Pencemaran udara akibat habuk dan sebu kering di udara

(c) Pembinaan empangan
- Kemusnahan habitat hidupan liar
- Kawasan hutan yang luas ditenggelami air
- Menjejaskan rantaian makanan dan keseimbangan ekosistem

(d) Pertanian
- Kawasan hutan digantikan dengan tanaman getah dan kelapa sawit
- Rantai makanan dalam ekosistem terganggu
- Hidupan air terjejas apabila racun serangga dan bahan kimia mengalir ke sungai

(e) Pengangkutan dan perhubungan
- Penebangan hutan yang luas
- Mengganggu habitat hidupan liar
- Hidupan liar mencari habitat baharu
- Hidupan liar mati dilanggar kenderaan semasa melintas jalan

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

5.4 Usaha Pemeliharaan dan Pemuliharaan Hidupan Liar di Malaysia

Buku Teks ms. 86 – 93

6. Secara berpasangan, senaraikan usaha-usaha pemeliharaan dan pemuliharaan hidupan liar di Malaysia.

SP 2.3.4 TP 5

(a) Usaha-usaha pemeliharaan hidupan liar

(i) Penguatkuasaan undang-undang

(ii) Mewartakan taman negara

(iii) Mewartakan hutan simpan

(iv) Pendidikan alam sekitar

(v) Kempen kesedaran

(b) Usaha-usaha pemuliharaan hidupan liar

(i) Pusat konservasi

(ii) Penyelidikan dan pembangunan

(iii) Penilaian impak alam sekitar

TUTORIAL
Pendidikan Alam Sekitar

INFO
10 Haiwan Terancam di Malaysia

7. Bagaimanakah penubuhan konservasi dan taman negara seperti di bawah dapat memelihara dan memulihara hidupan liar di Malaysia?

SP 2.3.4 TP 5

KBAT Menganalisis

MAHIR UASA

Pusat konservasi	Taman Negara
• Pusat Konservasi Gajah Kebangsaan Kuala Gandah • Pusat Pemulihan Orang Utan Sepilok • Pusat Konservasi Tuntung Bukit Pinang	• Taman Negara Endau-Rompin • Taman Negara Semilajau • Taman Negara Niah • Taman Negara Kinabalu

(a) Kegiatan pemburuan haiwan adalah dilarang di kawasan taman negara dan pusat konservasi

(b) Taman negara membolehkan hidupan liar hidup dalam habitat semula jadi

(c) Mengelakkan pemerdagangan hidupan liar secara haram

AKTIVITI PAK-21 Persembahan

Tajuk: Kempen kesedaran tentang pemeliharaan dan pemuliharaan hidupan liar di Malaysia TP 6

KBAT EKSTRA

Langkah-langkah:

1. Bahagikan kelas kepada empat kumpulan.
2. Setiap kumpulan dikehendaki merancang satu kempen kesedaran bagi memberikan kesedaran kepada warga sekolah untuk memelihara dan memulihara hidupan liar di Malaysia.
3. Murid-murid bekerja dalam kumpulan untuk merancang kempen kesedaran tersebut.
4. Setiap kumpulan diberi masa satu minggu untuk menyediakan rancangan kempen kesedaran mereka.
5. Persembahkan idea setiap kumpulan di hadapan kelas.
6. Guru akan membuat penilaian dan memberi maklum balas.

Tahap Penguasaan Bab 5 TP 1 TP 2 TP 3 TP 4 TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

1. Tandakan (✓) pada hidupan liar di Malaysia dan (✗) pada bukan hidupan liar di Malaysia.

(a) Beruang matahari	✓	(f) Tapir	✓
(b) Musang merah	✗	(g) Penyu	✓
(c) Orang utan	✓	(h) *Chipmunk*	✗
(d) Gajah *Pygmy*	✓	(i) Tikus *jerboa*	✗
(e) Koala	✗	(j) Monyet Belanda	✓

2. Namakan **tiga** contoh hidupan liar di Malaysia mengikut kategori cara pemakanan.

Herbivor	Karnivor	Omnivor
• Tapir	• Harimau Malaya	• Orang utan
• Dugong	• Helang merah	• Monyet Belanda
• Gajah *Pygmy*	• Ular sawa	• Penyu

3. Nyatakan kepentingan hidupan liar di Malaysia.

(a) Keseimbangan ekosistem

(b) Ekopelancongan

(c) Pendidikan

4. Nyatakan kegiatan manusia yang mengancam hidupan liar di Malaysia berdasarkan pernyataan yang diberi.

Kesan	Kegiatan manusia
(a) Hidupan liar mati akibat dilanggar oleh kenderaan semasa melintas jalan.	Pengangkutan dan perhubungan
(b) Letupan bongkah batu dan serpihan batu membahayakan keselamatan hidupan liar.	Pengkuarian
(c) Kawasan hutan digantikan dengan ladang getah dan kelapa sawit.	Pertanian
(d) Penebangan pokok memusnahkan habitat hidupan liar dan meningkatkan kandungan karbon dioksida di atmosfera.	Pembalakan
(e) Kawasan hutan dibuka dan ditenggelami air serta menjejaskan keseimbangan ekosistem.	Pembinaan empangan

5. Lengkapkan nama pusat konservasi hidupan liar yang berikut.

(a) Pusat Pemulihan Orang Utan Sepilok, Sabah

(b) Pusat Konservasi Gajah Kebangsaan Kuala Gandah, Pahang

(c) Pusat Konservasi Hidupan Liar Sungai Dusun, Selangor

(d) Pusat Konservasi Tuntung Bukit Pinang, Kedah

(e) Pusat Konservasi dan Penerangan Penyu Rantau Abang, Terengganu

KUIZ GAMIFIKASI

Bab 5

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

MODUL UASA

UJIAN	SKOP	HALAMAN
UJIAN 1	Bab 1 – Bab 2	76 – 81
UJIAN 2	Bab 3 – Bab 5	82 – 88
UJIAN PERTENGAHAN SESI AKADEMIK (UPSA)	Bab 1 – Bab 5	89 – 97
UJIAN 3	Bab 6 – Bab 7	98 – 103
UJIAN 4	Bab 8 – Bab 9	104 – 109
UJIAN 5	Bab 10 – Bab 11	110 – 115
UJIAN AKHIR SESI AKADEMIK (UASA)	Bab 1 – Bab 11	116 – 124

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

UJIAN 1

Skor /80

BAHAGIAN B

1. Maklumat berikut tentang statistik jenayah siber di Malaysia.

> Statistik jenayah siber di Malaysia bagi lima bulan pertama pada tahun 2020 adalah seperti berikut. Pada bulan Januari, jumlah kes yang direkodkan ialah 1 070 kes, menurun kepada 940 kes pada bulan Februari dan meningkat kepada 1 090 kes pada bulan Mac. Jumlah kes bagi bulan April dan Mei ialah 1 400 dan 1 050 masing-masing.

(Sumber: Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia)

(a) Bina sebuah jadual yang lengkap berdasarkan maklumat tersebut.

BAB 1 Buku Teks ms. 9

Statistik Jenayah Siber di Malaysia bagi Lima Bulan Pertama, 2020

Bulan	Januari	Februari	Mac	April	Mei
Jumlah (kes)	1 070	940	1 090	1 400	1 050

(Sumber: Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia)

Aras R Menganalisis [6 *markah*]

(b) Berdasarkan jadual yang dibina, lukis sebuah graf garisan mudah yang menunjukkan statistik jenayah siber di Malaysia bagi lima bulan pertama tahun 2020.

BAB 1 Buku Teks ms. 11

Skala bagi graf anda ialah 1 cm mewakili 200 kes.

Aras S Mengaplikasi [8 *markah*]

(c) Merujuk kepada graf garisan mudah yang anda lukis, tafsirkan tentang statistik jenayah siber di Malaysia bagi lima bulan pertama pada tahun 2020.

BAB 1 Buku Teks ms. 15

Terdapat sebanyak 5 550 kes jenayah siber berlaku dari Januari hingga Mei pada tahun 2020 di Malaysia. Kes tertinggi adalah pada bulan April, iaitu sebanyak 1 400 kes. Kes terendah dilaporkan pada bulan Februari, iaitu 940 kes, menurun sebanyak 130 kes berbanding dengan bulan Januari yang melaporkan 1 070 kes. Jumlah kes bagi bulan Mac dan Mei ialah 1 090 dan 1 050 masing-masing.

(Terima tafsiran murid yang sesuai)

Aras S Menganalisis [6 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

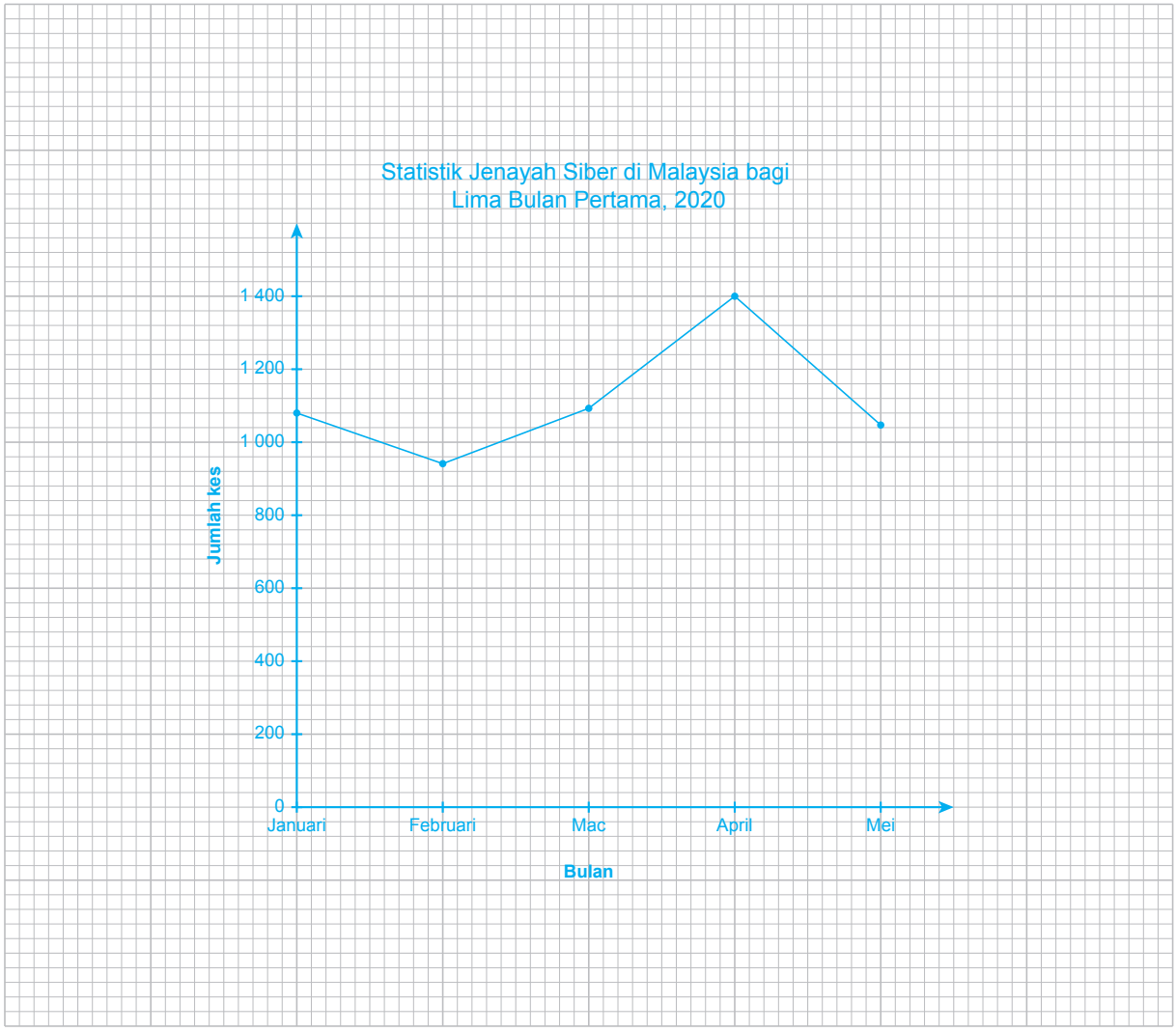

2. Maklumat berikut tentang jumlah perbelanjaan pelancongan domestik di Malaysia.

> Jumlah perbelanjaan pelancongan domestik di Malaysia pada tahun 2018 ialah RM93 bilion, meningkat kepada RM103 bilion pada tahun 2019 dan menurun secara mendadak pada tahun 2020 kepada RM40 bilion. Pada tahun 2021, jumlah perbelanjaan pelancongan domestik menurun lagi kepada RM18 bilion, tetapi meningkat kepada RM64 bilion pada tahun 2022.

(Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia)

(a) Bina sebuah jadual yang lengkap berdasarkan maklumat tersebut.

BAB 1 Buku Teks ms. 9

Jumlah Perbelanjaan Pelancongan Domestik di Malaysia, 2018 – 2022

Tahun	Jumlah perbelanjaan (RM bilion)
2018	93
2019	103
2020	40
2021	18
2022	64

(Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia)

Aras R Menganalisis [6 *markah*]

© *Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.*

(b) Berdasarkan jadual yang dibina, lukis sebuah graf bar mudah yang menunjukkan jumlah perbelanjaan pelancongan domestik di Malaysia antara tahun 2018 hingga 2022.

BAB 1 Buku Teks ms. 10

Skala bagi graf anda ialah 1 cm mewakili RM10 bilion.

Aras S Mengaplikasi [8 *markah*]

(c) Merujuk kepada graf bar mudah yang anda lukis, tafsirkan tentang jumlah perbelanjaan pelancongan domestik di Malaysia antara tahun 2018 hingga 2022.

BAB 1 Buku Teks ms. 15

Jumlah perbelanjaan pelancongan domestik di Malaysia yang tertinggi dicatatkan pada tahun 2019, iaitu sebanyak RM103 bilion. Manakala perbelanjaan pelancongan domestik yang terendah dicatatkan pada tahun 2021, iaitu sebanyak RM18 bilion sahaja. Hal ini kerana penularan wabak COVID-19 di Malaysia dan kerajaan telah melaksanakan Perintah Kawalan Pergerakan. Perbelanjaan pelacongan domestik juga rendah pada tahun 2020, iaitu sebanyak RM40 bilion kerana negara mula dilanda COVID-19. Jumlah perbelanjaan pelancongan domestik di Malaysia mula menunjukkan peningkatan pada tahun 2022, iaitu sebanyak RM64 bilion kerana kawalan pergerakan telah dilonggarkan dan ramai telah mula keluar melancong.

(Terima tafsiran murid yang sesuai)

Aras S Menganalisis [6 *markah*]

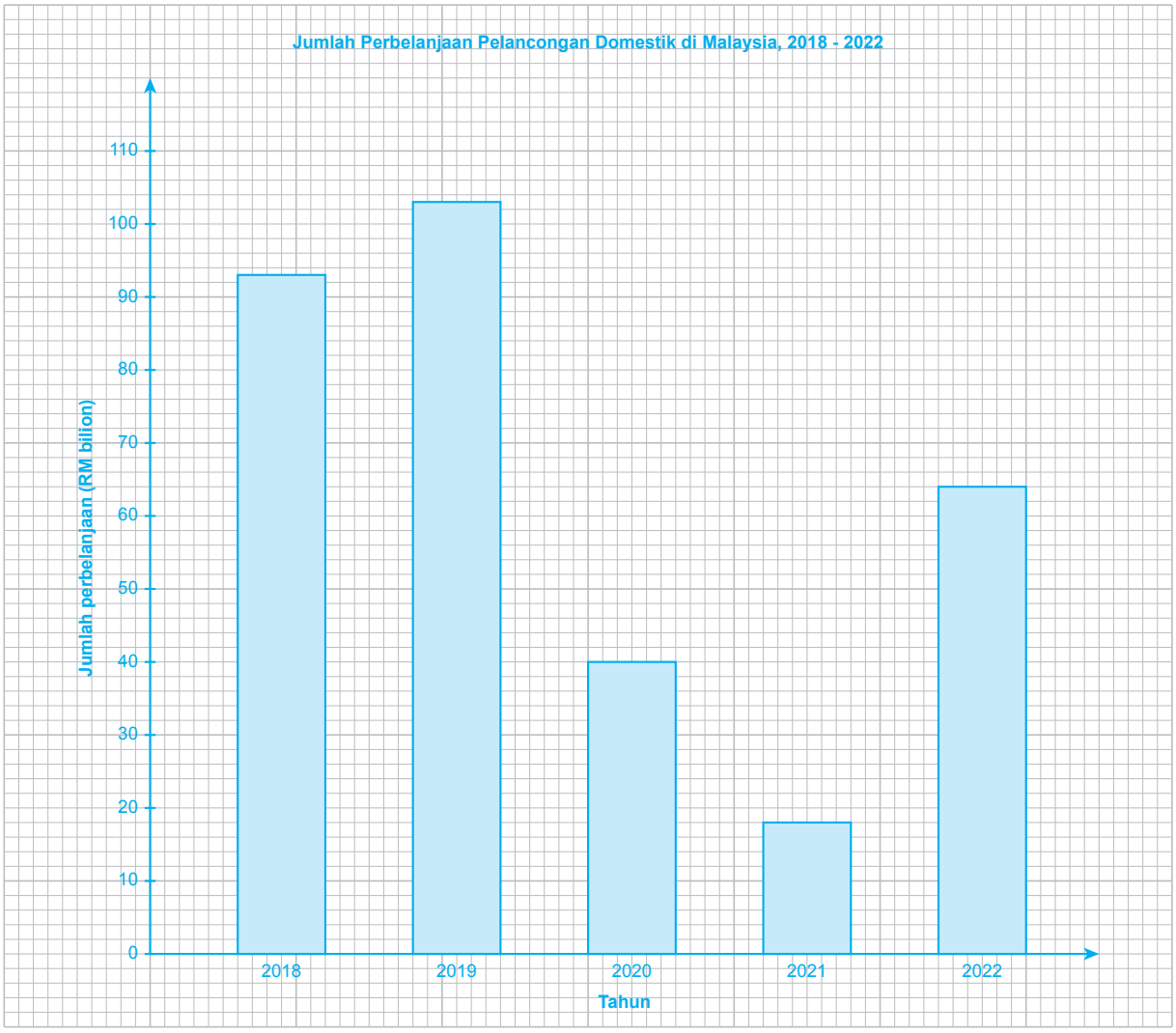

3. Jadual 1 menunjukkan statistik kemalangan jalan raya di lima buah negeri di Malaysia pada tahun 2018.

Negeri	Kuala Lumpur	Selangor	Pulau Pinang	Sabah	Sarawak
Jumlah (kes)	68 866	151 253	42 244	17 298	20 065

(Sumber: Jabatan Pengangkutan Jalan)

Jadual 1

(a) Teliti maklumat dalam Jadual 1 dan bina sebuah jadual peratus dan sudut sektor yang menunjukkan statistik kemalangan jalan raya di lima negeri di Malaysia pada tahun 2018.

BAB 2 Buku Teks ms. 23

Statistik Kemalangan Jalan Raya di Lima Buah Negeri di Malaysia, 2018

Negeri	**Jumlah kes**	**Peratus (%)**	**Sudut sektor (°)**
Kuala Lumpur	68 866	23	82
Selangor	151 253	50	182
Pulau Pinang	42 244	14	51
Sabah	17 298	6	21
Sarawak	20 065	7	24
Jumlah	**299 726**	**100**	**360**

(Sumber: Jabatan Pengangkutan Jalan)

Aras R Menganalisis [6 *markah*]

(b) Merujuk kepada jadual yang dikembangkan, bina carta pai yang menunjukkan statistik kemalangan jalan raya di lima negeri di Malaysia pada tahun 2018.

BAB 2 Buku Teks ms. 23–24

Gunakan jejari 5 cm untuk melukis carta pai.

Aras S Mengaplikasi [8 *markah*]

(c) Berdasarkan carta pai yang anda lukis, apakah yang dapat ditafsirkan tentang statistik kemalangan jalan raya di lima negeri di Malaysia pada tahun 2018?

BAB 2 Buku Teks ms. 26

Jumlah kemalangan di lima negeri terbabit ialah 299 726 kes. Selangor mencatat kes tertinggi, iaitu 50.5% daripada jumlah keseluruhan. Kes terendah adalah di Sabah, iaitu 5.8%. Kuala Lumpur mencatatkan 22.9% daripada jumlah kes, manakala Pulau Pinang mencatat 14.1% daripada jumlah keseluruhan. 6.7% kes kemalngan jalan raya dicatatkan di Sarawak. Kebanyakan kemalangan berlaku kerana sikap pemandu. Pemanduan kenderaan melebihi had laju atau memandu dalam keadaan mabuk atau sambil menggunakan telefon bimbit boleh menyebabkan kemalangan. Keadaan jalan raya yang tidak selamat serta keadaan kenderaan yang tidak diselanggara juga menyebabkan kadar kemalangan yang tinggi.

(Terima tafsiran murid yang sesuai)

Aras S Menganalisis [6 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

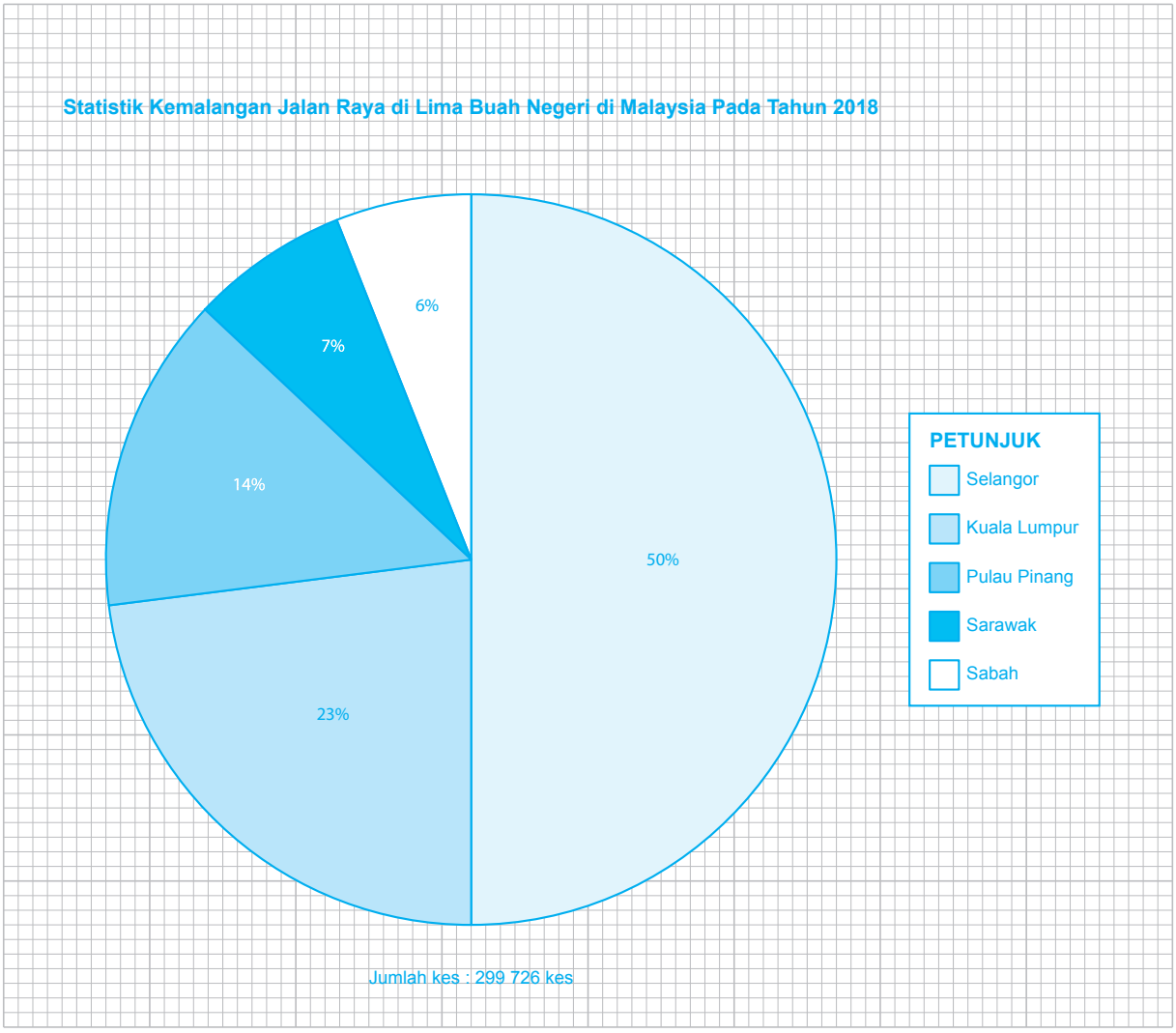

4. Maklumat berikut tentang eksport Malaysia.

> Jumlah eksport Malaysia ke negara-negara ASEAN pada suku pertama tahun 2022 ialah RM37.85 bilion. Peratus eksport ke Singapura merupakan yang tertinggi, iaitu 53% manakala eksport terendah adalah ke Filipina, iaitu 7%. Peratus eksport ke Thailand ialah 15%, ke Vietnam ialah 14% manakala ke Indonesia ialah 11% daripada jumlah keseluruhan nilai eksport.

(Sumber: Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri)

(a) Berdasarkan maklumat tersebut, bina jadual yang lengkap tentang peratus eksport Malaysia ke negara-negara ASEAN pada suku pertama 2022.

BAB 2 Buku Teks ms. 23

Peratus Eksport Malaysia ke Negara-negara ASEAN Pada Suku Pertama 2022

Negara	Peratus eksport (%)
Singapura	53
Thailand	15
Vietnam	14
Indonesia	11
Filipina	7
Jumlah	**100**

(Sumber: Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri)

Aras R Menganalisis [6 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(b) Merujuk kepada jadual yang dibina, bina carta pai tentang peratus eksport Malaysia ke negara-negara ASEAN pada suku pertama 2022.

BAB 2 Buku Teks ms. 23–24

Gunakan jejari 5 cm untuk melukis carta pai. Aras S Mengaplikasi [8 *markah*]

(c) Berdasarkan carta pai yang anda lukis, apakah yang dapat ditafsirkan tentang peratus eksport Malaysia ke negara-negara ASEAN pada suku pertama 2022?

BAB 2 Buku Teks ms. 26

Nilai keseluruhan eksport Malaysia ke negara-negara ASEAN ialah RM37.85 bilion. Nilai eksport ke Singapura merupakan yang tertinggi, iaitu 53%. Nilai eksport ke Filipina terendah, iaitu 7% daripada jumlah keseluruhan. Nilai eksport ke Thailand ialah 15%, ke Vietnam ialah 14% manakala ke Indonesia ialah 11% daripada jumlah keseluruhan nilai eksport. Nilai eksport Malaysia ke Singapura adalah tertinggi kerana negara tersebut memerlukan pelbagai produk untuk memenuhi permintaan penduduk dan industri. Singapura kekurangan sumber asli/bahan mentah.

(Terima tafsiran murid yang sesuai)

Aras S Menganalisis [6 *markah*]

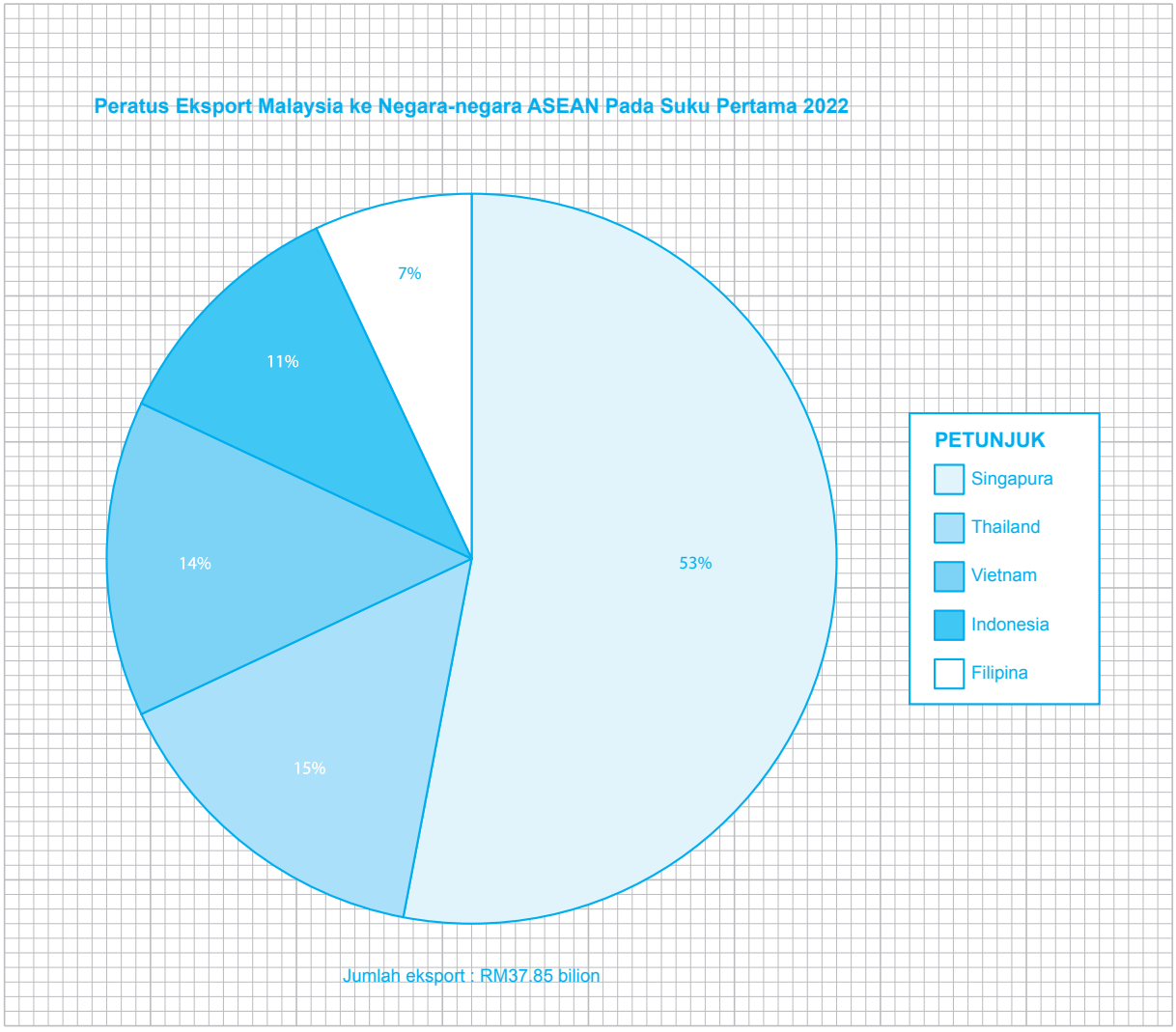

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Ujian Pertengahan Sesi Akademik

Skor /80

Bahagian A
[20 *markah*]

Jawab **semua** *soalan.*

1. Iklim yang manakah paling sesuai untuk pertumbuhan pokok *dahurian larch*?
(A) Iklim Siberia
B Iklim Laurentia
C Iklim Gurun Panas
D Iklim Monsun Tropika

2. Maklumat berikut menunjukkan hidupan liar di suatu kawasan.

- *Chipmunk*
- *Canadian goose*

Hidupan liar tersebut terdapat di kawasan beriklim
A Siberia
(B) Laurentia
C Gurun Panas
D Monsun Tropika

3. Pilih kombinasi yang betul tentang habitat hidupan liar.

	Habitat	Hidupan liar
(A)	Pantai berpasir	Penyu
B	Hutan gunung	Tapir
C	Padang rumput	Harimau Malaya
D	Hutan dipterokarpa	Gajah *Pygmy*

4. Pernyataan yang manakah menerangkan tentang akar ceracak?
I Masuk ke dalam lumpur
II Berfungsi untuk pernafasan
III Kekurangan oksigen kerana ditenggelami air masin
IV Menyerap udara ketika air pasang
A I dan II
B I dan IV
(C) II dan III
D III dan IV

5. Apakah jenis tumbuh-tumbuhan semula jadi yang terdapat di kawasan Tasik Chini?
A Hutan Pantai
B Hutan Hujan Tropika
C Hutan Paya Air Masin
(D) Hutan Paya Air Tawar

6. Maklumat berikut merujuk kepada sejenis tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia.

- Berdaun lebar
- Berakar banir

Apakah tumbuh-tumbuhan semula jadi yang mempunyai ciri-ciri tersebut?
A Hutan Pantai
(B) Hutan Hujan Tropika
C Hutan Paya Air Tawar
D Hutan Paya Air Masin

7. Mengapakah tumbuh-tumbuhan semula jadi di Malaysia tumbuh subur dan malar hijau?
I Min suhu tahunan tinggi, 27°C
II Hujan tahunan kira-kira 2 600 mm
III Satu musim lembap yang nyata
IV Kelembapan udara yang rendah
(A) I dan II **C** II dan III
B I dan IV **D** III dan IV

8. Antara yang berikut, yang manakah lokasi Hutan Paya Air Tawar yang terdapat di Malaysia?
I Tasik Bera III Teluk Lahad Datu
II Delta Rajang IV Pulau Phi Phi
(A) I dan II **C** II dan III
B I dan IV **D** III dan IV

9. Peta 1 menunjukkan taburan taman negara di Malaysia.

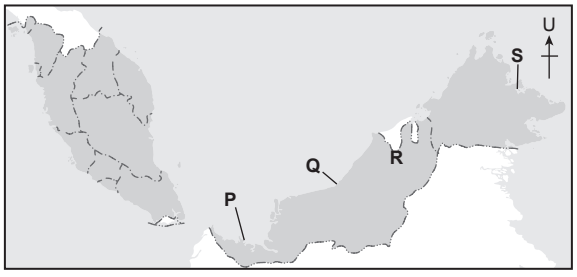

Peta 1 MALAYSIA

Namakan taman negara yang terdapat di **P**.
(A) Taman Negara Bako
B Taman Negara Pulau Penyu
C Taman Negara Gunung Mulu
D Taman Negara Endau-Rompin

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

10. Pernyataan berikut berkaitan dengan salah satu pusat konservasi hidupan liar di Malaysia.

> Memulihkan orang utan yang menjadi haiwan peliharaan dan mengembalikannya kepada habitat semula jadi apabila masanya sesuai.

Pernyataan tersebut merujuk kepada
A Pusat Konservasi Hidupan Liar Sungkai
B Pusat Pemulihan Orang Utan Sepilok
C Pusat Konservasi Lembangan Maliau
D Tempat Perlindungan Hidupan Liar Kinabatangan

11. Maklumat berikut menunjukkan kawasan Gurun Panas.

> • Gurun Sahara
> • Gurun Atacama

Apakah jenis tanih yang mempengaruhi tumbuh-tumbuhan semula jadi tersebut?
A Tanih podzol
B Tanih latosol
C Tanih aridisols
D Tanih chernozem

12. Tanih latosol mempengaruhi pertumbuhan
I Hutan Tundra
II Hutan Konifer
III Hutan Hujan Tropika
IV Hutan Monsun Tropika
A I dan II **C** II dan III
B I dan IV **D** III dan IV

13. Maklumat berikut berkaitan dengan sejenis tumbuh-tumbuhan semula jadi.

> • 1 800 m – 2 900 m
> • Pokok pain, sprus dan gelam gunung

Apakah tumbuh-tumbuhan semula jadi tersebut?
A Tumbuhan alpain
B Tumbuhan hampir alpain
C Hutan montane bawah
D Hutan montane atas

14. Apakah ciri utama tumbuh-tumbuhan di Hutan Hujan Tropika?
I Malar hijau
II Empat lapisan utama
III Daun pokok berduri
IV Akar pneumatofor
A I dan II **C** II dan III
B I dan IV **D** III dan IV

15. Apakah ciri tumbuh-tumbuhan yang terdapat di lapisan renjong Hutan Hujan Tropika?
A Lapisan pelindung cahaya matahari
B Ketinggian pokok antara 10 hingga 20 meter
C Diliputi oleh daun kering dan dahan reput
D Batang lurus dan tinggi untuk mendapatkan cahaya matahari

16. Bagaimanakah pertanian boleh mengancam hidupan liar?
A Berlaku banjir
B Kurang proses sejat peluh
C Pencemaran tanih berlaku
D Kawasan hutan diteroka dan digantikan dengan tanaman

17. Apakah hidupan liar yang dikaitkan dengan pusat konservasi yang terdapat di Kuala Gandah?
A Tapir
B Gajah
C Tenggiling
D Badak Sumatera

18. Kombinasi yang manakah betul tentang sumber bahan mentah?

	Sumber	Industri
A	Petroleum	Petrokimia
B	Pasir	Pembuatan perabot
C	Kayu balak	Perubatan
D	Hasil hutan	Pembuatan tembikar

19. Pilih pernyataan yang betul tentang kepentingan sumber semula jadi.
A Memajukan industri berat
B Menjana pendapatan negara
C Menjejaskan kualiti alam sekitar
D Meningkatkan kepadatan penduduk

20. Apakah bandar yang membangun kesan penerokaan sumber kayu balak?
A Miri
B Raub
C Kerteh
D Sandakan

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

UJIAN 3

Skor /77

BAHAGIAN A

1. Maklumat berikut merupakan sumber semula jadi di Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 100

- Suria
- Air

Mengapakah sumber tersebut disebut sebagai sumber boleh baharu?

A Tidak akan habis
B Sumber yang bersih
C Digunakan secara terancang
D Tidak mengalami pencemaran

Aras S Memahami

2. Antara yang berikut, yang manakah sumber mineral bukan logam?

BAB 6 Buku Teks ms. 103

I Batu granit
II Bauksit
III Kuprum
IV Arang batu

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras R Mengingat

3. Foto 1 menunjukkan sejenis tenaga alternatif di Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 101

Foto 1

Mengapakah sumber tersebut dikategorikan sebagai sumber alternatif?

A Mesra alam
B Kos yang rendah
C Menghasilkan tenaga elektrik
D Penghasilan tenaga yang tinggi

Aras S Memahami

4. Peta 1 menunjukkan taburan sejenis sumber semula jadi.

BAB 6 Buku Teks ms. 104

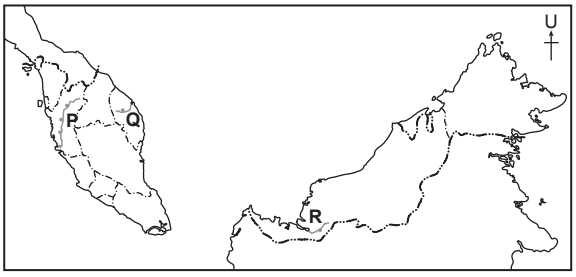

Peta 1 MALAYSIA

Pernyataan yang manakah berkaitan dengan sumber di lokasi tersebut?

A Bahan mentah industri
B Bahan bakar kenderaan
C Sumber tenaga alternatif
D Sumber tidak boleh baharu

Aras S Memahami

5. Maklumat berikut merupakan lokasi sejenis sumber semula jadi di Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 106

- Sekitar Tasik Chini dan Tasik Bera
- Sabak Bernam dan Tanjung Karang

Lokasi tersebut merujuk kepada sumber

A air
B hutan
C mineral
D tenaga alternatif

Aras R Mengingat

6. Di manakah terdapatnya sumber semula jadi yang digunakan untuk industri petrokimia?

BAB 6 Buku Teks ms. 108

A Rusila
B Merit-Pila
C Silimpopom
D Luar pesisir pantai Sabah

Aras R Mengingat

7. Foto 2 menunjukkan penerokaan sejenis sumber mineral.

BAB 6 Buku Teks ms. 111

Foto 2

Bagaimanakah sumber tersebut dapat meningkatkan pendapatan negara?

A Bahan eksport utama
B Pembangunan infrastruktur
C Pembukaan kawasan baharu
D Bahan mentah industri piuter

Aras S Menilai

8. Maklumat berikut menunjukkan bandar perlombongan di Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 111

- Kerteh
- Miri

Sumber yang manakah menggalakkan pembukaan bandar-bandar tersebut?

A Hutan
B Petroleum
C Arang batu
D Bijih timah

Aras S Menilai

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

9. Foto 3 menunjukkan sejenis kegiatan ekonomi.

BAB 7 Buku Teks ms. 121

Foto 3

Pernyataan yang manakah berkaitan dengan Foto 3?

I Sektor tertier
II Sektor sekunder
III Berasaskan sumber
IV Bukan berasaskan sumber

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras S Mengingat

10. Peta 2 menunjukkan kawasan kegiatan ekonomi utama.

BAB 7 Buku Teks ms. 118, 122

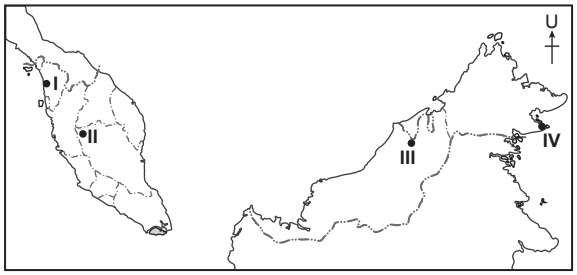

Peta 2 MALAYSIA

- Penanaman sayur-sayuran
- Pelancongan hawa sederhana

Maklumat tersebut berkaitan dengan kawasan yang bertanda

A I
B II
C III
D IV

Aras R Mengingat

11. Foto 4 menunjukkan kegiatan ekonomi di Malaysia.

BAB 7 Buku Teks ms. 124

Foto 4

Apakah faktor fizikal yang mempengaruhi kegiatan ekonomi tersebut?

A Tanih
B Buruh
C Modal
D Infrastruktur

Aras R Mengingat

12. Apakah faktor fizikal yang mempengaruhi kegiatan pelancongan di Kundasang, Sabah?

BAB 7 Buku Teks ms. 128

I Suhu 18°C
II Tanah tinggi
III Kuasa beli pengguna
IV Jaringan pengangkutan

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras R Memahami

13. Apakah faktor yang menggalakkan kegiatan ekonomi sekunder di Malaysia?

BAB 7 Buku Teks ms. 125, 128

I Sistem saliran yang baik
II Iklim yang panas dan lembap
III Bekalan bahan mentah yang berterusan
IV Permintaan bagi barangan siap meningkat

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras S Menganalisis

14. Maklumat berikut menunjukkan industri berasaskan sumber.

BAB 7 Buku Teks ms. 125

- Industri minyak masak
- Industri sabun

Apakah bahan mentah utama bagi kegiatan ekonomi tersebut?

A Getah
B Kaolin
C Petroleum
D Kelapa sawit

Aras S Mengingat

15. Bagaimanakah kegiatan ekonomi dapat meningkatkan taraf hidup rakyat?

BAB 7 Buku Teks ms. 129

I Peningkatan pasaran
II Perolehan pendapatan
III Peningkatan kuasa beli
IV Kemasukan buruh asing

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras T Menilai

16. Bagaimanakah pemindahan teknologi berlaku di Malaysia?

BAB 7 Buku Teks ms. 129

A Pertambahan modal
B Peningkatan eksport
C Kemasukan buruh asing
D Penyelidikan dan pembangunan

Aras T Menilai

17. Bagaimanakah kegiatan ekonomi dapat mengurangkan kadar import?

BAB 7 Buku Teks ms. 130

A Meluaskan eksport
B Meningkatkan kuasa beli rakyat
C Meningkatkan produk tempatan
D Memajukan teknologi pengeluaran

Aras T Menilai

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAHAGIAN B

Peta 1 menunjukkan taburan sumber mineral di Malaysia.

Peta 1 MALAYSIA

1. (a) Namakan sumber mineral yang terdapat di kawasan bertanda dalam peta tersebut.

BAB 6 Buku Teks ms. 108–109

X : Gas asli

Y : Petroleum

Z : Arang batu

Aras R Mengingat [3 *markah*]

(b) Penemuan sumber **X** telah membuka beberapa bandar baharu. Namakan bandar-bandar tersebut.

BAB 6 Buku Teks ms. 111

Kerteh

Miri

Aras R Mengingat [2 *markah*]

(c) Jelaskan kepentingan sumber mineral terhadap ekonomi Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 110–111

Memajukan industri hiliran kerana menjadi bahan mentah industri petrokimia

Membuka peluang pekerjaan kepada penduduk tempatan dalam bidang kejuruteraan petroleum dan gas asli

Penjanaan pendapatan negara melalui eksport petroleum dan gas asli

Aras S Menganalisis [3 *markah*]

(d) Tafsirkan kesan jika sumber mineral seperti petroleum dan arang batu habis diteroka.

Tidak ada bahan mentah untuk kegiatan perindustrian

Aktiviti pengangkutan terganggu dan menjejaskan kehidupan manusia

Aras T Menilai [2 *markah*]

2. (a) Senaraikan sumber semula jadi boleh baharu di Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 100

Hutan

Suria

Tanih

Air

Aras R Mengingat [3 *markah*]

(b) Nyatakan ciri-ciri sumber boleh baharu.

BAB 6 Buku Teks ms. 100

Dapat digunakan secara berterusan

Boleh diperbaharui melalui beberapa kaedah

Aras R Memahami [2 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(c) Terangkan kepentingan sumber boleh baharu kepada manusia dan alam sekitar.

Sumber hutan sebagai bahan mentah dalam industri pembuatan perabot

Sumber air digunakan sumber pengairan kawasan pertanian

Sumber hutan menjadi habitat pelbagai jenis flora dan fauna

Aras T Menganalisis [3 *markah*]

(d) Apakah kesan negatif penerokaan sumber boleh baharu yang berlebihan?

Hidupan liar kehilangan habitat dan sumber makanan akibat penerokaan sumber hutan

Kehilangan sumber hutan berharga akibat penerokaan hutan untuk pembinaan empangan

Aras T Menilai [2 *markah*]

Foto 1 menunjukkan sejenis kegiatan ekonomi di Malaysia.

Foto 1

3. (a) Apakah jenis kegiatan ekonomi tersebut?

BAB 7 Buku Teks ms. 116

Ekonomi primer

Aras R Mengingat [1 *markah*]

(b) Nyatakan faktor fizikal yang menggalakkan kemajuan kegiatan ekonomi dalam Foto 1.

BAB 7 Buku Teks ms. 124–125

Bentuk muka bumi tanah pamah / beralun

Tanih laterit

Purata suhu tahunan 27°C

Aras S Menilai [3 *markah*]

(c) Jelaskan peranan teknologi yang memajukan kegiatan ekonomi dalam Foto 1.

BAB 7 Buku Teks ms. 127

Mesin untuk menuai dan mengangkut buah tandan segar

Inovasi teknologi untuk kawalan penyakit dan kawalan serangga perosak

Teknologi pembiakan baka dapat menghasilkan baka-baka baharu yang lebih berkualiti

Aras S Menganalisis [3 *markah*]

(d) Bincangkan kepentingan kegiatan ekonomi tersebut kepada rakyat tempatan.

BAB 7 Buku Teks ms. 129

Kegiatan ekonomi di atas membuka peluang pekerjaan kepada penduduk

Taraf hidup meningkat disebabkan perolehan pendapatan

Pembangunan infrastruktur moden seperti jalan raya berturap

Aras T Menilai [3 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAHAGIAN C

1. (a) Perihalkan tentang sumber mineral yang terdapat di Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 102–103

Sumber mineral merupakan sumber yang tidak boleh baharu kerana akan habis jika digunakan secara berterusan. Sumber mineral diperoleh dengan menggali permukaan dan kerak bumi. Terdapat sumber mineral yang digali di dasar laut. Sumber ini terdiri daripada sumber mineral logam dan sumber mineral bukan logam. Sumber mineral logam ialah bijih besi, emas, kuprum dan bauksit. Sumber mineral bukan logam adalah seperti petroleum dan gas asli, arang batu, pasir dan batu granit.

Aras S Memahami [4 *markah*]

(b) Huraikan kepentingan sumber mineral yang terdapat di Malaysia.

BAB 6 Buku Teks ms. 110–111

Sumber mineral menyediakan bahan mentah dan bahan asas kepada industri hiliran. Contohnya, petroleum dan gas asli menjadi bahan mentah untuk industri petrokimia, manakala batu granit penting sebagai bahan bagi membina bangunan. Selain itu, sumber mineral menjana pendapatan kepada negara. Petroleum dan gas asli menjadi komoditi eksport yang meningkatkan pendapatan negara. Contohnya, petroleum Malaysia dieksport ke China dan Thailand. Penemuan petroleum dan gas asli telah membangunkan bandar-bandar baharu seperti Kerteh, Miri dan Bintulu. Bandar-bandar ini lengkap dengan pelbagai kemudahan infrastruktur seperti jalan raya, bekalan air dan elektrik, pelabuhan dan lapangan terbang.

Aras T Menganalisis [6 *markah*]

2. (a) Huraikan peranan kemajuan pengangkutan dan perhubungan dalam meningkatkan kegiatan ekonomi di Malaysia.

BAB 7 Buku Teks ms. 126

Kemajuan sistem pengangkutan memudahkan bahan mentah untuk diangkut dari kawasan sumber ke kilang. Sebagai contoh landasan kereta api dan jalan raya diperlukan untuk mempercepatkan buah kelapa sawit dihantar ke kilang. Sistem pengangkutan yang efisien juga membolehkan hasil dihantar ke pasaran atau pelabuhan. Kecekapan pelabuhan di Malaysia pula dapat meningkatkan eksport. Pelabuhan Klang, Pulau Pinang, Kuching dan Kota Kinabalu berfungsi menjalankan import dan eksport. Selain itu, Pelabuhan Klang dan Pulau Pinang turut menerima pelancong antarabangsa yang datang dengan kapal laut. Kemajuan lapangan terbang pula dapat membawa masuk jumlah pelancong yang tinggi ke Malaysia. Lapangan Terbang Antarabangsa Kuala Lumpur, Pulau Pinang, Kota Kinabalu dan Kuching menjadi pintu masuk utama pelancong asing. Lapangan terbang juga meningkatkan eksport apabila turut menawarkan perkhidmatan kargo.

Aras T Menilai [6 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(b) Perihalkan kepentingan kepelbagaian kegiatan ekonomi dalam meningkatkan ekonomi Malaysia.

BAB 7 Buku Teks ms. 129

Kepelbagaian kegiatan ekonomi dapat meningkatkan pendapatan negara dengan perolehan cukai sama ada daripada pendapatan rakyat yang semakin meningkat atau cukai terhadap syarikat-syarikat yang beroperasi di Malaysia. Peningkatan eksport juga menyebabkan pengaliran wang masuk ke dalam negara yang turut meningkatkan pendapatan kerajaan. Hal yang sama juga berlaku apabila berlaku peningkatan pelancong asing yang turut berbelanja di dalam negara Malaysia. Kepelbagaian ekonomi juga akan mengurangkan kebergantungan kepada barangan import. Hal ini akan mengurangkan aliran wang keluar ke negara lain.

Aras T Menilai [4 *markah*]

3. (a) Bagaimanakah faktor-faktor fizikal mempengaruhi kegiatan ekonomi di Malaysia?

BAB 7 Buku Teks ms. 124–125

Bentuk muka seperti tanah tinggi, tanah beralun, tanah pamah dan pinggir laut mempengaruhi kegiatan ekonomi di Malaysia. Kawasan tanah pamah sesuai untuk kegiatan pertanian seperti penanaman padi manakala kawasan beralun sesuai untuk penanaman getah dan kelapa sawit. Kawasan tanah pamah juga sesuai untuk pembinaan jaringan pengangkutan seperti jalan raya, jalan kereta api dan lapangan terbang kerana bentuk muka buminya yang rendah dan rata. Kawasan tanah tinggi yang mengalami suhu yang sederhana, iaitu 18°C menjadi tarikan pelancong kerana mempunyai suhu yang nyaman. Kawasan tanah tinggi juga sesuai untuk penanaman tanaman hawa sederhana seperti teh, sayur-sayuran dan bunga-bungaan. Pelbagai jenis tanih juga mempengaruhi kegiatan ekonomi di Malaysia. Contohnya, tanih aluvium sesuai untuk penanaman padi, manakala tanih gambut sesuai untuk tanaman nanas. Kawasan pinggir laut yang mempunyai pantai berpasir yang indah sesuai untuk kegiatan pelancongan. Kawasan pinggir laut yang berteluk dan terlindung pula sesuai dijadikan pelabuhan.

Aras S Menganalisis [6 *markah*]

(b) Bagaimanakah Malaysia dapat mengurangkan pergantungan terhadap buruh asing dalam pelbagai sektor ekonomi?

Malaysia perlu mengambil beberapa langkah yang berkesan untuk mengurangkan pergantungan terhadap buruh asing. Pertamanya ialah memperbanyakkan pusat latihan kemahiran. Pusat-pusat ini dapat melatih dan mengeluarkan pelajar yang mahir dalam pelbagai bidang serta menyediakan tenaga kerja yang mantap. Selain itu, pendidikan TVET juga perlu diberi keutamaan. Kerajaan perlu memperkenalkan pendidikan teknikal, vokasional yang sejajar dengan kehendak ekonomi negara. Penggunaan bahasa Inggeris dan teknologi di peringkat sekolah perlu ditingkatkan untuk mengeluarkan tenaga kerja tempatan berkemahiran tinggi yang mempunyai daya saing yang tinggi.

(Terima jawapan murid yang munasabah untuk Bahagian B dan Bahagian C)

Aras T Menganalisis [4 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Ujian Akhir Sesi Akademik

Skor /80

Bahagian A
[20 *markah*]

Jawab **semua** *soalan.*

1. Antara yang berikut, faktor persekitaran fizikal yang manakah mempengaruhi kepelbagaian tumbuh-tumbuhan semula jadi dan hidupan liar?

I Iklim
II Saliran
III Habitat
IV Ekonomi

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

2. Foto 1 menunjukkan hidupan liar di suatu kawasan.

Foto 1

Apakah faktor persekitaran fizikal yang sesuai untuk hidupan liar di atas?

A Kawasan bertanih aridisols
B Kawasan panas dan kering
C Kawasan bersaliran buruk
D Kawasan tanah tinggi

3. Peta 1 menunjukkan taburan tumbuhan semula jadi di Malaysia.

Peta 1 Malaysia

Kawasan pinggir laut yang terlindung dan muara sungai berlumpur.

Pernyataan di atas berkaitan dengan faktor yang mempengaruhi tumbuhan semula jadi di kawasan bertanda

A I
B II
C III
D IV

4. Foto 2 menunjukkan hidupan liar di dunia.

Foto 2

Apakah jenis iklim yang dapat dikaitkan dengan hidupan liar tersebut?

A Iklim Monsun Tropika
B Iklim Gurun Panas
C Iklim Laurentia
D Iklim Siberia

5. Antara yang berikut, kombinasi yang manakah betul?

	Hutan	Tumbuhan semula jadi
A	Hutan Pantai	Pokok lenggadai
B	Hutan Hujan Tropika	Pokok mengkuang
C	Hutan Paya Air Masin	Pokok bakau api-api
D	Hutan Paya Air Tawar	Pokok cengal

6. Apakah jenis hutan yang terdapat di lokasi berikut?

- Pulau Sipadan
- Tanjung Rhu

A Hutan Monsun Tropika
B Hutan Paya Air Tawar
C Hutan Gunung
D Hutan Pantai

7. Bagaimanakah penerokaan hutan yang tidak terancang menyebabkan kepupusan flora dan fauna?

A Memusnahkan habitat
B Mengurangkan kadar hakisan
C Mengganggu kawasan tadahan
D Meningkatkan sumber makanan

8. Mengapakah kerajaan menjalankan pelbagai usaha memelihara dan memulihara hidupan liar di Malaysia?

A Daya tarikan pemburu
B Sumber pendapatan utama negara
C Sumber makanan penduduk tempatan
D Mengekalkan keseimbangan ekosistem

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

9. Di manakah letaknya pusat pemulihan orang utan di Malaysia?
A Rantau Abang, Terengganu
B Sungai Dusun, Selangor
C Kuala Gandah, Pahang
D Sepilok, Sabah

10 Apakah sumber tenaga alternatif yang sesuai dimajukan di Malaysia?
A Suria
B Angin
C Ombak
D Geoterma

11. Foto 3 menunjukkan tanaman di Malaysia.

Foto 3

Tanaman tersebut sesuai ditanam di kawasan bertanih
A pasir
B laterit
C gambut
D aluvium

12. Pasangan yang manakah betul tentang pengaruh teknologi terhadap kegiatan ekonomi?

	Teknologi	Kegiatan ekonomi
A	Jentera	Perkhidmatan
B	Robotik	Perlombongan
C	Gema bunyi	Perikanan
D	Pembiakan baka	Perindustrian

13. Maklumat berikut menunjukkan ciri-ciri tumbuh-tumbuhan semula jadi.

- Kanopi pokok berbentuk kon
- Batang pokok lurus dan tinggi
- Daun bersaiz kecil dan halus

Maklumat tersebut dapat dikaitkan dengan tumbuh-tumbuhan semula jadi di
A Gurun Panas
B Hutan Konifer
C Hutan Monsun Tropika
D Hutan Daun Luruh Sederhana

14. Bagaimanakah kerjasama ekonomi antarabangsa membantu dalam pembangunan sesebuah negara?
A Mengurangkan kos teknologi moden
B Meningkatkan harga barangan eksport
C Memudahkan kemasukan pelabur asing
D Menyukarkan kemasukan kepakaran asing

15. Antara yang berikut, yang manakah kepentingan pengurusan sumber hutan di Malaysia?
I Menambahkan modal
II Mengekalkan eksport negara
III Keperluan masyarakat setempat
IV Membekalkan sumber bahan mentah
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

16. Mengapakah kehidupan masyarakat pribumi sangat bergantung kepada sumber hutan?
I Tapak pembinaan tempat kediaman
II Sumber bahan makanan
III Sumber peluang pekerjaan
IV Tempat perlindungan daripada ribut
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

17. Pernyataan berikut merujuk kepada peranan sebuah agensi dalam pengurusan hutan di Malaysia.

> Mengekalkan integriti kawasan perlindungan bagi faedah penyelidikan, pendidikan, ekonomi, estetika, rekreasi dan fungsi ekologi.

Namakan agensi yang memainkan peranan seperti di atas.
A FRIM
B PERHILITAN
C SAM
D *TRAFFIC*

18. Bagaimanakah amalan kitar semula di bawah dilaksanakan di Malaysia?

Rajah 1

A Melibatkan pihak pengilang dan pemasaran
B Mengisi sampah dalam plastik yang berlogo sahaja
C Mengenakan bayaran RM0.20 kepada setiap pelanggan
D Kutipan sisa kitar semula dilaksanakan seminggu sekali

19. Antara yang berikut, amalan kitar semula yang manakah dilaksanakan di Jerman?
I Ordinan Pembungkusan
II Pemulihan Tenaga
III Program 4-Dalam-1
IV *Duales System Deutschland GmBH*
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

20. Bagaimanakah rakyat Malaysia dapat menjayakan program kitar semula yang dilaksanakan oleh kerajaan?
I Menggunakan botol air plastik
II Menggunakan beg beli-belah mesra alam
III Mengasingkan bahan sisa pepejal di punca
IV Menggunakan tisu untuk mengelap pinggan
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.